SCB-Indikatorer

EKONOMISK MÅNADSÖVERSIKT

Höjd inflationstakt

Inflationstakten
Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

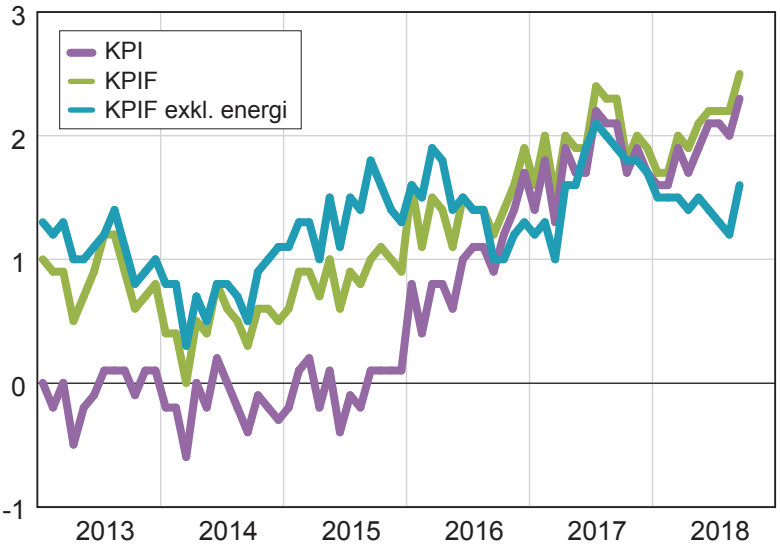

I fokus: **Stålindustrin och USA:s ståltullar** *sid 12*

■ **Lägre tillväxttakt för hushållens lån** *Sid 18*

■ **Konsekvenser av finanskrisen** *Sid 21*

SCB

KOMMENTARER & ANALYS

Nummer 10

2 november 2018

INNEHÅLL

Konjunkturläget ... 2
Näringsliv ... 4
Byggmarknad ... 6
Handel och konsumtion ... 7
Utrikeshandel ... 10
Priser ... 11
”I fokus” ... 12
Arbetsmarknad ... 15
Finansmarknad ... 16
Internationell utblick ... 19
Svenska ekonomiska indikatorer ... 22

Indikatorer

	Senaste uppgift	Utveckling senaste mån	3 mån	året
Produktion				
Näringslivets produktion	aug	+	+	+
Industrins produktion	aug	+	+	+
Industrins orderingång	aug	−		+
Tjänsteproduktion	aug	+	+	+
Användning				
Handelsnetto[1)]	sep	+	−	−
Hushållens konsumtion	aug	+	−	+
Detaljhandelns försäljning	sep	+	−	+
Nyregistrering av personbilar	sep	−	−	−
Övriga indikatorer				
Konsumentpriser	sep	+		+
Producentpriser	sep	+		+
Sysselsättning	sep	+		+
Arbetslöshet[2)]	sep	+		+

1) Varuexport minus varuimport under perioden
2) Andel av arbetskraften

KONJUNKTURLÄGET

Ökad produktion inom industrin

Den svenska ekonomin befinner sig i ett starkt konjunkturläge och den senaste månadsstatistiken ger fortsatt en positiv bild men inom flera områden har ökningstakten mattats. Produktionen inom näringslivet ökade endast marginellt i augusti i säsongrensade tal, men innebar en vändning uppåt efter att produktionen minskat månaden innan. Både inom industrin och tjänstesektorn steg produktionsvolymerna sett till den månadsvisa utvecklingen medan byggsektorn redovisade en nedgång. För byggsektorn har utvecklingen varit svag den senaste tiden, vilket framförallt visar sig sett till årsutvecklingen som varit negativ sedan i mars. En förklaring till inbromsningen kan hittas i statistiken över påbörjade nybyggnationer. Preliminära siffror för första halvåret i år visade att byggandet av nya lägenheter minskade i jämförelse med första halvåret i fjol. Det var första gången sedan 2012 som antalet påbörjade lägenheter minskade under ett första halvår.

När det gäller industrins orderingång så har utvecklingen sett till den långsiktiga trenden planat ut under året. Orderingången minskade i augusti med 4,9 procent i säsongrensade tal men ska betraktas utifrån att orderingången var ovanligt hög i juli. Inflödet av order från både utlandet och den inhemska marknaden minskade i augusti. Industrin för insatsvaror, som står för nästan en tredjedel av industrins order och därmed har den största vikten, bidrog till nedgången på månadsbasis då orderingången inom denna bransch minskade med knappt 15 procent.

Svag konsumtionsökning

Hushållskonsumtionen har ökat i en skaplig takt under en längre tid. De senaste tre månaderna som statistiken finns tillgänglig, juni till augusti, ser dock ökningstakten ut att ha dämpats något. I juli var den årsvisa tillväxten till och med negativ och man får gå tillbaka till noteringen i november 2011 för att hitta den senaste gången som hushållshållskonsumtionen minskade mätt i årstakt. I augusti var konsumtionsökningen endast marginell.

Hushållskonsumtion
Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år, fasta priser, kalenderkorrigerat

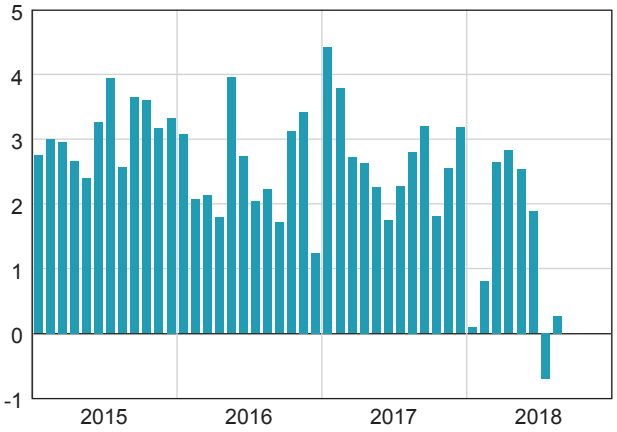

Försäljningen inom detaljhandeln ökade för andra månaden i följd efter en svag utveckling under vår- och sommarmånaderna. I september ökade försäljningen med 0,5 procent, säsongrensat och jämfört med månaden innan, och det var i första hand försäljningen inom dagligvaruhandeln som ökade, men även sällanköpshandeln bidrog positivt.

Arbetslösheten ökar

Läget på den svenska arbetsmarknaden är fortfarande stark, åtminstone om man tittar på sysselsättningen. Trenden med stigande sysselsättning fortsätter och ökar i första hand sett till antalet sysselsatta. Även sysselsättningsgraden, det vill säga andelen sysselsatta av befolkningen, har fortsatt att stiga men uppvisar endast mindre förändringar de senaste månaderna. Nedgången i arbetslösheten verkar däremot ha stannat av och trendjusterat (säsongrensat och utjämnat) har arbetslösheten ökat de senaste månaderna. I september var arbetslösheten 6,5 procent av arbetskraften. Den relativa arbetslösheten har ökat för både inrikes och utrikes födda under året och det råder därmed fortsatt

stora skillnader mellan dessa grupper där arbetslösheten för utrikes födda är fyra gånger större än för inrikes födda.

Arbetslöshet
Procent av arbetskraften, 15–74 år

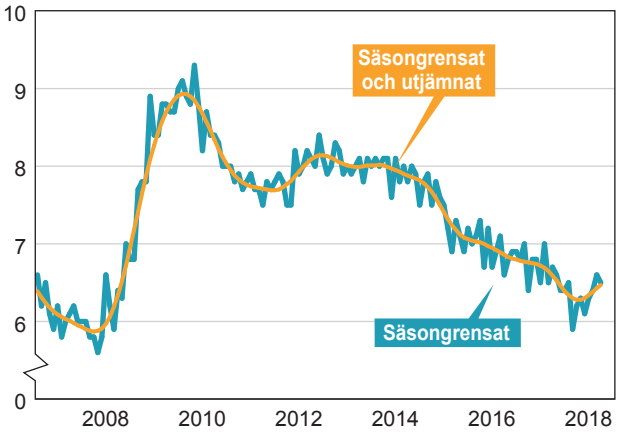

Riksbanken lämnade räntan oförändrad

Riksbankens direktion beslutade vid sitt penningpolitiska möte i oktober att låta reporäntan ligga oförändrad på –0,50 procent. Reporäntan har legat på denna historiskt låga nivå sedan februari 2016 men Riksbanken har under de senaste månaderna flaggat för att en räntehöjning är nära förestående. Precis som i september lämnade direktionen besked om att räntan kan komma att höjas med 0,25 procentenheter i antingen december eller februari 2019, förutsatt att ekonomin utvecklas som förväntat framöver. I september överträffade inflationstakten, enligt måttet KPIF (KPI med fast ränta), Riksbankens inflationsmål på 2 procent för femte månaden i rad då den steg från 2,2 till 2,5 procent.

Även den europeiska centralbanken (ECB) valde som förväntat att lämna sin viktigaste styrränta, refiräntan, oförändrad på noll procent och meddelande samtidigt att den väntas ligga kvar på samma nivå åtminstone över sommaren 2019. Federal Reserve (FED), den amerikanska centralbanken, beslutade i slutet av september att höja räntan med 25 punkter till ett ränteintervall på 2,00–2,25 procent. Det var tredje höjningen i år och styrräntan är nu på den högsta nivån sedan 2008. Enligt ledamöterna i FED-kommittén indikerar den goda tillväxten i USA och den fortsatta starka arbetsmarknaden att det blir ytterligare en räntehöjning innan årets slut samt tre höjningar nästa år. Höjningen innebar att ränteskillnaderna mellan USA och Europa fortsatte att öka.

Centralbankernas styrräntor
Procent

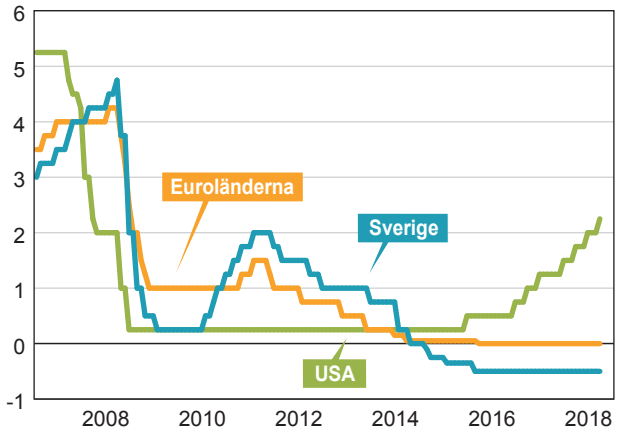

Källa: Macrobond

Enligt KI toppar högkonjunkturen i år

I Konjunkturinstitutets (KI) senaste konjunkturrapport konstateras att den svenska ekonomin går starkt. KI bedömer dock att högkonjunkturen når sin topp redan i år och att BNP-tillväxten blir lägre 2019. Det är framförallt investeringarna som väntas öka långsammare, främst till följd av fortsatt minskade bostadsinvesteringar, samtidigt som en stigande efterfrågan från omvärlden väntas leda till att exporten blir den huvudsakliga drivkraften till BNP-tillväxten. Arbetslösheten väntas bottna på strax över 6 procent nästa år till följd av att efterfrågan på arbetskraft inte tros stiga i samma takt.

Konjunkturbarometern i oktober bekräftade det rådande starka läget då barometerindikatorn, trots en nedgång, låg kvar på en nivå som indikerar att läget är starkare än normalt. Samtliga sektorer redovisade nedgångar men konfidensindikatorerna låg ändå fortsatt över det historiska genomsnittet. Stämningsläget försämrades mest inom detaljhandeln som, efter en rejäl uppgång månaden innan, backade till en nivå strax över det normala. Konfidensindikatorn för bygg och anläggning föll tillbaka till den lägsta nivån på över tre år. Även hushållens syn på såväl den egna ekonomin som svensk ekonomi dämpades och bidrog till barometerindikatorns tillbakagång. Framförallt försämrades hushållens förväntningar på svensk ekonomi de kommande tolv månaderna.

Fortsatt stark tillväxt i USA

BNP-tillväxten i den amerikanska ekonomin uppgick till 3,5 procent tredje kvartalet (uppräknat i årstakt) enligt den första preliminära beräkningen från det amerikanska handelsdepartementet. Det var något högre än de flesta analytikers förväntningar. Främst bidrog privat konsumtion av både varor och tjänster samt investeringar till BNP-utvecklingen. Däremot föll exporten mitt i det pågående handelskriget mellan USA och Kina och då importen samtidigt ökade höll exportnettot tillbaka tillväxten.

Den privata konsumtionen ökade med 4,0 procent tredje kvartalet och var den högsta tillväxttakten på nästan fyra år. En stark arbetsmarknad, högre löner och sänkta

skatter är troliga förklaringar till att den amerikanska konsumtionen ökar.

BNP-tillväxt USA
Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och uppräknat till årstakt

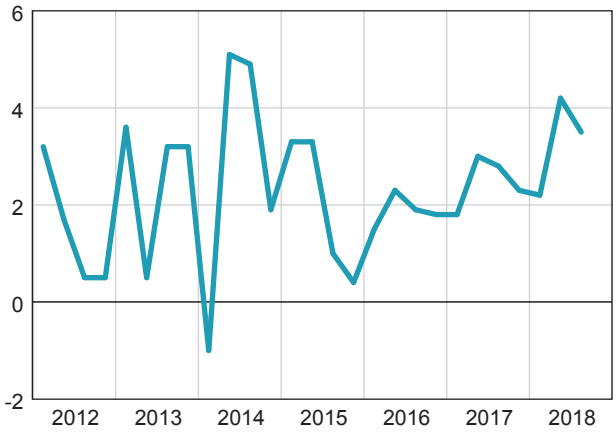

Källa: Macrobond

Den sista oktober publicerade Eurostat ett snabbestimat över BNP-utvecklingen i EU-länderna under tredje kvartalet. Sammantaget för hela EU steg BNP med 0,3 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan, medan BNP i euroområdet växte med 0,2 procent. Det var något lägre än tillväxttakterna under första och andra kvartalet i år. I årstakt växte BNP med 1,9 procent inom EU och med 1,7 procent för euroområdet.

I början av oktober kom IMF med en uppdaterad prognos över världsekonomin för 2018 och 2019. Den visade inte på några större skillnader jämfört med i juli, men innebar i stora drag små nedrevideringar av såväl världstillväxten som tillväxten för enskilda länder. Enligt IMF:s prognoser kommer hela världens samlade BNP växa med 3,7 procent 2018 och 2019. Det är jämfört med prognosen från i juli en nedrevidering med 0,2 procentenheter för respektive år.

EU-kommissionens konjunkturbarometer visade en fortsatt nedgång i oktober. Det innebär att stämningsläget inom euroområdet har försämrats samtliga månader under 2018. För EU som helhet var det tredje månaden i följd som förtroendeindikatorn backade. De stora EU-länderna Tyskland och Frankrike noterades för nedgångar jämfört med september och även Sveriges konfidensindikator föll tillbaka. I Spanien förbättrades stämningsläget markant. Konfidensindikatorerna för samtliga medlemsländer, bortsett från Slovakien, ligger dock över det historiska genomsnittet.

NÄRINGSLIV

Produktionen i näringslivet har haft en stigande trendkurva i flera år och ökade även i augusti om än svagt. Det är främst tjänstesektorn som varit drivande bakom uppgången och var det även i augusti. Industrin och byggsektorn har också bidragit positivt överlag. Dock har byggsektorn bromsat in i år och noterat nedgångar flertalet månader, även om det handlat om små minskningar.

Industrins orderingång har haft en stigande trend sedan mitten av 2013. I augusti minskade den visserligen relativt kraftigt, men efter en väldigt hög nivå i juli. Trots nedgången visade majoriteten av branscherna en positiv utveckling och sett i ett litet längre perspektiv, jämfört med för ett år sedan, var orderingången högre i augusti i år.

Produktion i näringslivet

Senaste uppgift: augusti 2018
Källa: SCB:s produktionsvärdeindex

Johan Nyström

Näringslivets produktion ökade i augusti

Efter en minskning i juli ökade produktionen inom industri- och tjänstesektorn på månadsbasis i augusti. I byggsektorn, som visat positiv månadsutveckling de tre föregående månaderna, minskade produktionen. I säsongsrensade tal var uppgången inom det totala näringslivet 0,3 procent i augusti jämfört med juli.

Produktion i näringslivet (PVI)
Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

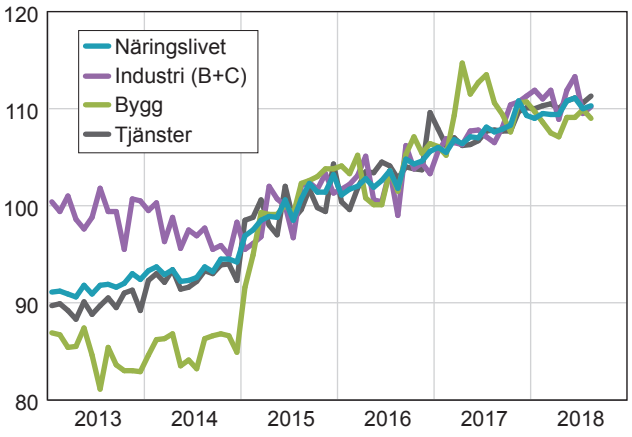

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Jämfört med augusti föregående år ökade produktionen inom det totala näringslivet med 2,3 procent i kalenderkorrigerade siffror. Industri- och tjänstesektorn visade positiva utvecklingstal medan byggsektorn redovisade en nedgång.

Produktion i näringslivet
Förändring i procent

	aug 18/ jul 18[1]	jun–aug 18/ mar–maj 18[1]	aug 18/ aug 17[2]	jan–aug 18/ jan–aug 17[2]
Industri	0,6	0,1	2,9	4,1
Bygg	–0,8	1,3	–1,7	–1,6
Tjänster	0,6	0,5	3,2	3,4
Näringslivet totalt	**0,3**	**0,5**	**2,3**	**2,9**

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Under perioden januari–augusti 2018 var produktionen inom näringslivet totalt 2,9 procent högre än motsvarande period i fjol räknat i kalenderkorrigerade tal.

Ökad produktion inom industrin jämfört med juli

I industrisektorn ökade produktionen under augusti med 0,6 procent i säsongrensade tal jämfört med månaden

innan. Bland de delbranscher som har störst vikt var utvecklingen blandad. Kemisk industri och läkemedel stod för den största produktionsökningen med en uppgång på 6,1 procent. Uppgången följer dock efter en kraftig nedgång månaden innan. Kemisk industri och läkemedel är en av flera delbranscher som har tendens att variera stort på månadsbasis. Störst negativ månadsutveckling noterades inom grafisk industri med en nedgång på 21,7 procent. Delbranschen grafisk industri har ett relativt sett lågt förädlingsvärde i förhållande till andra delbranscher och påverkar således industrins totala utveckling i mindre grad.

Produktion inom industrin (PVI)
Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

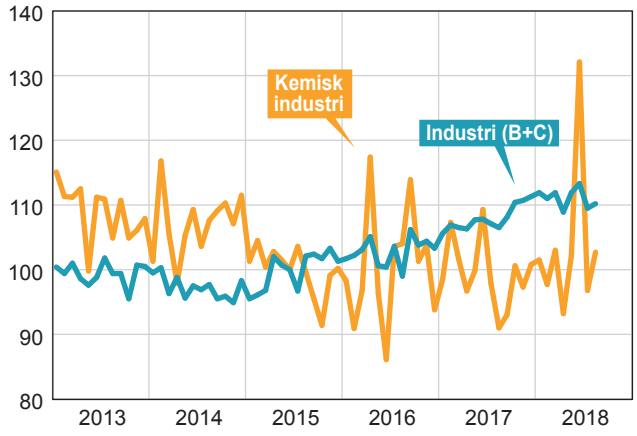

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

På årsbasis ökade den totala produktionen inom industrisektorn med 2,9 procent. De delbranscher som redovisade starkast utveckling i kalenderkorrigerade tal jämfört med augusti föregående år var kemisk industri och läkemedel följt av maskinindustrin och motorfordonsindustrin. Tillsammans utgör dessa branscher en betydande del av industrisektorn, omkring en tredjedel av det totala förädlingsvärdet. Motorfordonsindustrin och maskinindustrin är de två delbranscher som noterat starkast ackumulerad uppgång för perioden januari–augusti 2018 jämfört med motsvarande period föregående år räknat i kalenderkorrigerade tal. Den ackumulerade årsutvecklingen för den totala industrin föll något från föregående månad och uppgick till 4,1 procent.

Produktion inom industrin

Förändring i procent

	aug 18/ jul 18[1)]	jun–aug 18/ mar–maj 18[1)]	aug 18/ aug 17[2)]	jan–aug 18/ jan–aug 17[2)]
Trävaruindustri, ej möbler	4,7	–2,8	–3,9	–1,7
Massa och papper	–0,3	–2,2	–4,7	–1,1
Grafisk industri	–21,7	11,9	–9,4	5,4
Kemisk industri o läkem.	6,1	11,1	16,5	3,6
Stål- och metallverk	–2,9	0,4	0,8	2,3
Metallvaruindustri	–3,2	–2,0	0,1	3,0
Elektronikindustri	2,7	–3,0	–4,8	–6,4
Maskinindustri	2,9	3,5	12,3	9,1
Industri för motorfordon	–5,5	–7,0	3,6	12,6
Industrin totalt	**0,6**	**0,1**	**2,9**	**4,1**

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Uppgång även för tjänstesektorn på månadsbasis

Produktionen inom tjänstesektorn ökade något under augusti med en uppgång på 0,6 procent jämfört med juli, i säsongrensade tal. Störst månadsutveckling bland de branscher som har en hög vikt återfinns i delbranschen motorhandel. Uppgången på 8,3 procent från föregående månad sker främst som en rekyl på en mycket svag utveckling i juli. Som kontrast var årsutvecklingen –0,8 procent för motorhandeln, i kalenderkorrigerade siffror. Branschen uppvisade en mycket stark utveckling till och med juni i år, troligen pådriven av de förestående nya fordonskatteregler som började gälla 1 juli. Månadsutvecklingen från juli i övriga delbranscher inom tjänstesektorn var blandad med måttliga upp- och nedgångar.

Produktion inom tjänstesektorn (PVI)
Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

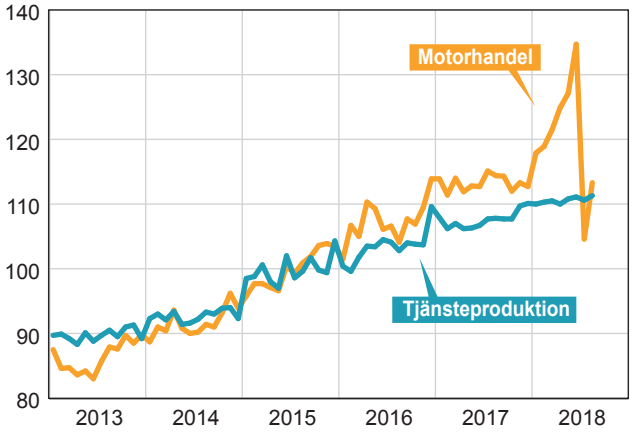

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Störst uppgång på årsbasis redovisade partihandel följt av företagstjänster och information och kommunikation, i kalenderkorrigerade tal. Samma delbranscher har också noterat en god tillväxt hittills i år, januari till augusti, jämfört med motsvarande period föregående år. Tillsammans står dessa tre branscher för nästan två tredjedelar av det totala förädlingsvärdet i tjänstesektorn. Ackumulerad årsutveckling för hela tjänstesektorn var i augusti 3,4 procent.

Produktion inom tjänstesektorn

Förändring i procent

	aug 18/ jul 18[1)]	jun–aug 18/ mar–maj 18[1)]	aug 18/ aug 17[2)]	jan–aug 18/ jan–aug 17[2)]
Motorhandel	8,3	–5,6	–0,8	7,1
Partihandel	–0,3	3,0	11,5	7,7
Detaljhandel	2,5	–1,1	3,4	2,4
Transp. o magasinering	2,2	0,2	3,8	2,3
Hotell o restaurang	0,6	–0,7	1,7	0,6
Informat. o kommunikat.	1,5	0,8	4,5	7,0
Fastighetsverksamhet	–0,5	0,6	–1,4	–0,5
Företagstjänster	–4,0	4,0	7,5	6,2
Tjänstebranscher totalt	**0,6**	**0,5**	**3,2**	**3,4**

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Nedgång för byggproduktionen i augusti

Produktionsvolymen inom byggsektorn minskade under augusti med 0,8 procent i säsongrensade tal jämfört med juli. Månadsutvecklingen vände ner efter att ha varit positiv

de tre senaste månaderna. Jämfört med augusti föregående år visade byggsektorn en nedgång på 1,7 procent i kalenderkorrigerade tal. Ackumulerat under 2018 har byggindustrin minskat produktionen med 1,6 procent i kalenderkorrigerade tal jämfört med motsvarande period föregående år.

Industrins orderingång

Senaste uppgift: augusti 2018
Källa: SCB:s orderingång och omsättningsstatistik

Jonas Rutberg

Industrins orderingång minskade i augusti

Industrins orderingång minskade med 4,9 procent i augusti 2018 jämfört med juli, i säsongrensade tal. Både hemma- och exportmarknaden uppvisade nedgångar på 2,0 respektive 5,6 procent i säsongrensade tal. Minskningen skedde dock från nivåer under juli som i säsongrensade tal var högre än någon gång tidigare under året på både hemma- och exportmarknaden.

På årsbasis ökade industrins totala orderingång med 2,0 procent i augusti 2018, i kalenderkorrigerade tal. Hemmamarknaden redovisade en uppgång på 2,3 procent och exportmarknaden en uppgång på 1,8 procent, i kalenderkorrigerade tal. Även i juli hade orderingången ökat både på hemma- och exportmarknaden jämfört med samma månad föregående år.

Industrins orderingång
Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Index 2015=100, fasta priser

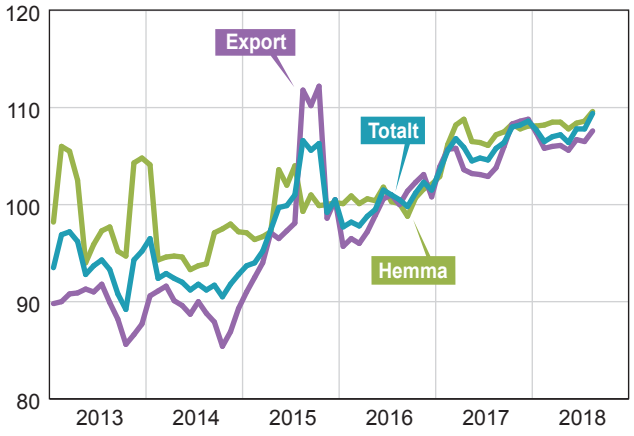

Blandad utveckling inom industrins delbranscher

Orderingången inom de olika delbranscherna utvecklades åt olika håll i augusti jämfört med föregående månad. Den tungt vägande motorfordonsindustrin uppvisade en nedgång på 36 procent i säsongrensade tal jämfört med juli. Nedgången skedde dock från höga nivåer då efterfrågan på exportmarknaden varit mycket stark under juli månad. Även inom maskinindustrin sjönk orderingången i augusti, med 17 procent i säsongrensade tal. I detta fall var det efterfrågan på hemmamarknaden som sviktade, medan orderingången på exportmarknaden var oförändrad jämfört med föregående månad. Inom annan transportmedelsindustri ökade orderingången med 127 procent på månadsbasis, i säsongrensade tal. Den ökade efterfrågan återfanns på såväl hemma- som exportmarknaden.

Blandad utveckling även på årsbasis

Jämfört med samma månad föregående år var utvecklingen blandad i de olika delbranscherna. Den största nedgången noterades inom industrin för motorfordon, med en minskning på 11 procent i kalenderkorrigerade tal. Inom industrin för andra transportmedel var dock utvecklingen på årsbasis mycket stark med en ökning på 181 procent jämfört med augusti 2017, i kalenderkorrigerade tal. Även metallvaruindustrin och maskinindustrin uppvisade ökningar med 13 respektive 10 procent i kalenderkorrigerade tal.

Orderingång och omsättning
Förändring i procent

	aug 18/ jul 18[1)]	aug 18/ aug 17[2)]	jan–aug 18/ jan–aug 17[2)]
Orderingång			
Hemmamarknad	–2	2	2
Exportmarknad	–6	2	2
Totalt	–5	2	2
Omsättning			
Hemmamarknad	–1	2	3
Exportmarknad	2	4	4
Totalt	0	3	4

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Högre orderingång hittills i år

Hittills i år, januari–augusti 2018, har industrins totala orderingång varit 2,0 procent högre än motsvarande period föregående år, i kalenderkorrigerade tal. Hemma- och exportmarknaden har noterat uppgångar på 1,8 respektive 2,2 procent i kalenderkorrigerade tal. Starkast har den ackumulerade årsutvecklingen varit inom maskinindustrin, medan elektronikvaruindustrin har uppvisat störst nedgång.

BYGGMARKNAD

Mot minskad byggaktivitet

Enligt Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer rapporterar byggföretagen i oktober om ett relativt oförändrat byggande de senaste månaderna, men förväntningarna är inställda på ett minskat byggande. Under en lägre tid har det varit tydligt att byggaktiviteten ökat men under det senaste året har den bilden successivt ändrats och i oktober var nettotalet för byggandet det lägsta sedan augusti 2014. Ungefär lika stor andel av branschen rapporterade ökat respektive minskad byggande. Konfidensindikatorn som sammanfattar situationen och förväntningarna inom branschen föll närmare tre enheten men ligger ändå alltjämt på en nivå som är starkare än normalt. Orderstockarna har ökat en aning jämfört med september men trots det dominera nu de negativa omdömena om orderstockarnas storlek. Antalet anställda fortsatte att öka och det råder fortsatt viss brist på personal, vilket är ett av de främsta

hindren för ett ökat byggande. Anbudspriserna fortsatte att vara relativt oförändrade i oktober.

Byggföretagen har inte speciellt höga förväntningar på de kommande månaderna utan räknar med att byggandet kommer att gå ned. Det skiljer sig dock lite mellan husbyggarna och anläggningsbyggarna då de senare är något mer optimistiska än normalt. Sysselsättningen ser ut att blir relativt oförändrad medan anbudspriserna väntas stiga svagt. Förväntningarna på ett års sikt har de senaste månaderna varit mer pessimistiska än normalt och fortsätter även vara det i oktober.

Byggkostnader

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s faktorprisindex för flerbostadshus

Byggherrekostnaderna sjönk senaste månaden

Faktorprisindex för flerbostadshus ökade med 0,1 procent mellan augusti och september 2018. Under motsvarande period ett år tidigare steg faktorprisindex också med 0,1 procent. Entreprenörernas kostnader, som har en vikt på drygt 82 procent av faktorprisindex, gick upp med 0,2 procent mellan augusti och september 2018. Byggmaterialkostnaderna ökade med 0,2 procent. Inom byggmaterialgruppen ökade kostnaderna för målning mest med 3,6 procent. Kostnaden för järn och stål ökade med 0,9 procent. Det beror på att armeringsstål gick upp med 2,4 procent. Övriga materialgrupper hade små eller inga prisförändringar.

Kostnaderna inom gruppen transporter, drivmedel och elkraft höjdes sammantaget med 0,4 procent, därav steg kostnaderna för dieselolja med 1,7 procent. Entreprenörernas övriga omkostnader ökade också medan lönekostnaderna och maskinkostnaderna var oförändrade. Byggherrekostnaderna sjönk med 0,4 procent mellan augusti och september 2018.

Faktorprisindex för flerbostadshus

Förändring i procent

	sep 18/aug 18	sep 18/sep 17
Entreprenadkostnader	0,2	3,9
Byggmaterial	0,2	5,5
Löner	0,0	1,6
Maskiner	0,0	1,9
Transporter, drivmedel, elkraft	0,4	6,6
Omkostnader	0,2	3,3
Byggherrekostnader	–0,4	2,7
Total byggkostnad	**0,1**	**3,7**

Byggkostnaderna ökade med 3,7 procent på årsbasis

Faktorprisindex för flerbostadshus ökade med 3,7 procent mellan september 2017 och september 2018. Entreprenörernas kostnader höjdes med 3,9 procent, vilket påverkade faktorprisindex uppåt med 3,2 procentenheter. Transporter, drivmedel och elkraft ökade mest, 6,6 procent, bland entreprenörernas kostnader. Inom den gruppen har priserna på dieselolja höjts med 20,2 procent. Kostnaderna steg även inom grupperna byggmaterial, omkostnader, maskiner och löner.

Byggmaterialkostnaderna steg med 5,5 procent. De största ökningarna i byggmaterialgruppen hade målning samt järn och stål inklusive armeringsstål som höjdes med 11,3 respektive 10,0 procent. Kostnaderna inom övriga byggmaterialgrupper ökade också om än i mindre omfattning. Byggherrekostnaderna gick upp med 2,7 procent på årsbasis.

HANDEL OCH KONSUMTION

Hushållskonsumtionen utvecklades svagt under de varma vår- och sommarmånaderna och i maj, juni och juli sjönk konsumtionen något jämfört med månaden innan. I augusti vände konsumtionen upp och ökade med 1,5 procent, säsongsrensat och jämfört med föregående månad. Försäljningen inom detaljhandeln har även den tagit fart efter en svag utveckling under sommaren. Försäljningsvolymen ökade i augusti och fortsatte att stiga i september då både dagligvaru- och sällanköpshandeln uppvisade en positiv utveckling jämfört med månaden innan.

Inköpen av bilar har stannat av sedan de nya fordonsskattereglerna, bonus malus, trädde i kraft och antalet nyregistrerade bilar har legat på en lägre nivå de senaste tre månaderna.

Detaljhandel

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s detaljhandelsindex

Detaljhandeln ökade i september

Försäljningen inom detaljhandeln ökade med 0,5 procent i september, säsongsrensat och jämfört med augusti. Både dagligvaruhandeln, som består av handel med livsmedel, och sällanköpshandeln, som utgörs av specialiserad butikshandel, bidrog till ökningen då båda delbranscherna uppvisade en ökad försäljning. Försäljningen inom dagligvaruhandeln ökade i säsongrensade tal med 0,8 procent och sällanköpsvaruhandeln steg med 0,3 procent efter en kraftig uppgång månaden innan. Försäljningsvolymen inom sällanköpsvaruhandeln växte under flera år i en betydligt snabbare takt än dagligvaruhandeln och bidrog därmed i högre grad till detaljhandelns starka tillväxt. Tillväxttakten för sällanköpshandeln har dock mattats av det senaste året, vilket också visat sig i den svagare utvecklingen för detaljhandeln.

Total försäljningsvolym inom detaljhandeln
Index 2015=100

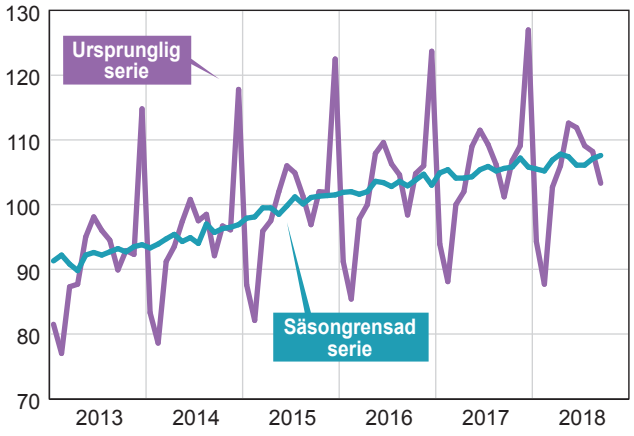

Bred uppgång inom sällanköpshandeln

Korrigerat för kalendereffekter ökade den totala försäljningsvolymen inom detaljhandeln med 2,1 procent i september och jämfört med samma månad förra året. Både inom dagligvaruhandeln och sällanköpsvaruhandeln ökade försäljningen. De flesta av sällanköpshandelns branscher noterade en ökning jämfört med för ett år sedan. Starkast tillväxt uppvisade glasögon-, elektronik- samt bok- och pappershandeln som ökade sin försäljning med över 10 procent jämfört med september i fjol. Postorder- och guldsmedshandeln, samt skohandeln som haft det tufft i flera år, gick det sämre för och försäljningen minskade jämfört med för ett år sedan.

Försäljningsvolym inom detaljhandeln
Säsongrensade månadsdata. Index 2015=100

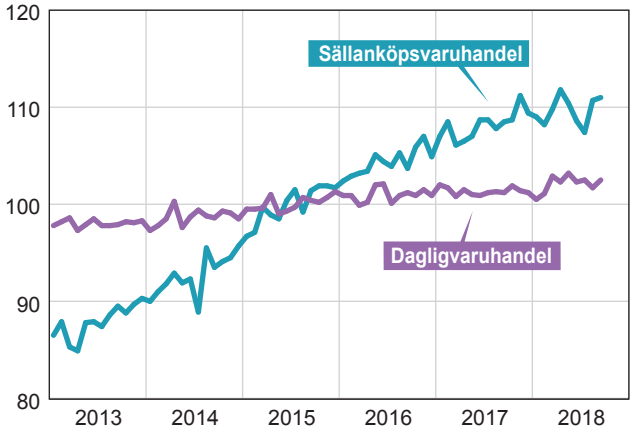

Ökad försäljning hittills i år

Hittills i år, januari–september, har försäljningsvolymen inom detaljhandeln varit 1,6 procent högre än motsvarande månader förra året. Både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln har ökat försäljningen. Elektronikhandeln, bok- och pappershandeln samt sport- och fritidshandeln redovisar de högsta försäljningsökningarna. Sämre har det gått för skohandeln, guldsmedshandeln och postorderhandeln som minskat sin försäljning jämfört med motsvarande period i fjol.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	sep 2018	jan–sep 2018
Dagligvaruhandel exkl. systembolaget	1,5	0,9
därav:		
Detaljhandel, mest livsmedel	0,8	0,7
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak exkl. systembolaget	5,1	4,0
Sällanköpsvaruhandel	2,6	1,8
därav:		
Klädhandel	2,4	–0,3
Skohandel	–9,4	–8,1
Möbelhandel	4,4	0,2
Elektronikhandel	11,9	9,6
Järn- och bygghandel	5,2	2,3
Bokhandel	11,9	7,8
Guldsmedshandel	–10,9	–5,8
Sport- o fritidshandel	5,3	6,1
Leksakshandel	1,6	4,6
Postorderhandel	–13,3	–6,8
Totalt detaljhandel	**2,1**	**1,6**

Hushållens konsumtion

Senaste uppgift: augusti 2018
Källa: Hushållens konsumtionsindikator

Thorsten Stowasser

Ökad hushållskonsumtion i augusti

Mellan juli och augusti ökade hushållens konsumtion med 1,5 procent i säsongrensade tal. Under den senaste tremånadersperioden, juni–augusti, minskade konsumtionen med 1,3 procent i säsongrensade tal jämfört med föregående tremånadersperiod, mars–maj. Hushållskonsumtionen ökade med 0,3 procent under augusti jämfört med motsvarande månad föregående år, i kalenderkorrigerade tal.

Priserna, enligt konsumtionsdeflatorn, ökade med 2,1 procent på årsbasis.

Hushållens konsumtionsindikator
Säsongrensade månadsdata

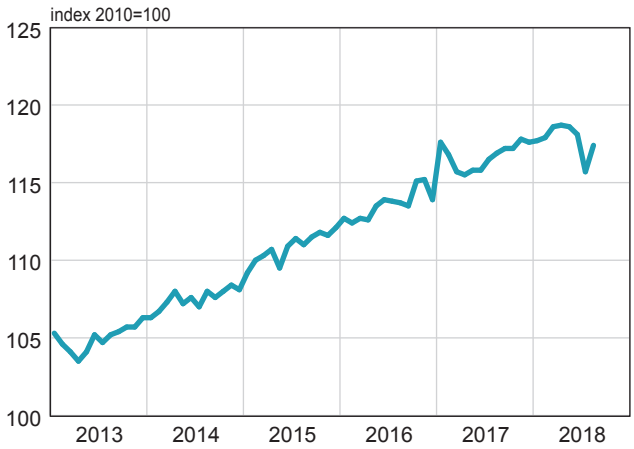

Störst bidrag från gruppen bostad, elektricitet, gas och uppvärmning

Den drivande posten bakom den totala konsumtionsuppgången var bostad, elektricitet, gas och uppvärmning, som ökade med 0,7 procent jämfört med augusti i fjol i fasta, kalenderkorrigerade priser. Andra grupper visade större procentuella ökningar men då bostad, elektricitet, gas och uppvärmning har högst vikt, får förändringar för denna grupp större genomslag på den totala utvecklingen. Även gruppen detaljhandel med brett sortiment har en hög vikt vid konsumtionsberäkningarna och ökade med 0,4 procent i kalenderkorrigerade tal. Störst uppgång visade dock gruppen post- och telekommunikationer följt av beklädnadshandeln som ökade med 3,7 procent respektive 2,7 procent i kalenderkorrigerade tal.

Hushållskonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	aug 2018	jan–aug 2018
Detaljhandel, mest livsmedel	0,4	1,5
Beklädnadshandel	2,7	–1,6
Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning	0,7	1,5
Möbler, inredning m.m.	2,0	0,3
Transporter och detaljhandel med och service av motorfordon	–0,3	1,8
Post- och telekommunikation	3,7	2,6
Rekreation och kultur	0,1	1,9
Hotell och restaurang	–0,3	–0,2
Övriga varor och tjänster	–14,7	–1,4
Hushållens konsumtionsutgifter (exklusive utlandsposter)	**0,3**	**1,3**

Störst nedgång för övriga varor och tjänster

Den största nedgången visade gruppen övriga varor och tjänster som minskade med 14,7 procent jämfört med augusti föregående år, räknat i fasta, kalenderkorrigerade tal. I denna grupp ingår bland annat posten hår och skönhetsvård, som bidrog mest till nedgången. Även konsumtionen inom grupperna transporter och detaljhandel med och service av motorfordon samt restauranger, caféer, hotell och annan övernattningsservice backade i augusti, räknat i fasta, kalenderkorrigerade priser.

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: september 2018

Källa: Trafikanalys och SCB:s fordonsstatistik

Lågt antal nyregistrerade personbilar efter *bonus malus*

Generellt sett har antalet nyregistrerade personbilar legat på en lägre nivå de senaste tre månaderna efter införandet av bonus malus. Augusti uppvisade ändock en rejäl ökning på 60 procent, säsongsrensat och jämfört med juli, men låg fortfarande relativt mycket lägre än det årliga genomsnittet 2018 när det kommer till faktiskt antal registreringar. Den senaste månadsstatistiken för september visade åter en minskning av antalet nyregistrerade personbilar med 21 procent, säsongsrensat och jämfört med månaden innan. I faktiska tal handlade det om 19 886 nyregistrerade bilar. Detta är även en minskning jämfört med september i fjol på 39 procent i kalenderkorrigerade tal.

Nyregistrerade personbilar
Säsongrensade månadsdata

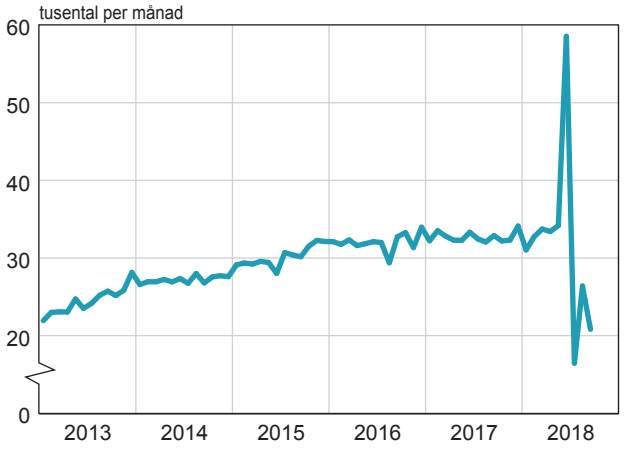

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

Från och med juni och fram till augusti har det totala antalet personbilar som blivit registrerade under 2018 legat förhållandevis mycket högre jämfört med samma period föregående år vilket mest troligt beror på *bonus malus* som ledde till en anhopning av tidigarelagda bilinköp i juni. Under perioden januari till september i år har dock en betydligt lägre skillnad uppvisats, förvisso fortfarande positiv, på 0,2 procent jämfört med samma period föregående år.

Nyregistrerade lastbilar
Säsongrensade månadsdata

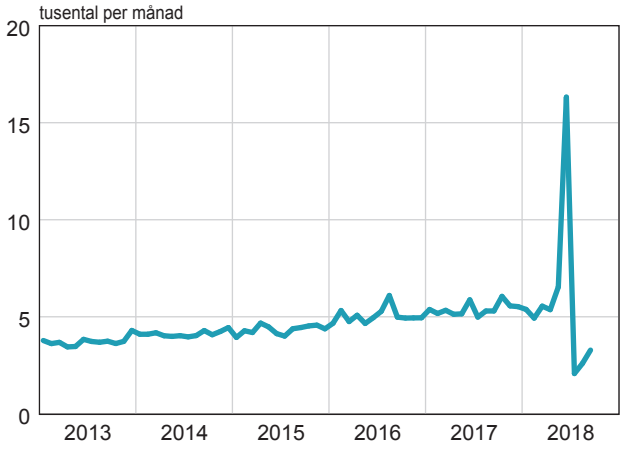

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

Lastbilsregistreringarna ökar sakta men säkert

Till skillnad från personbilarna ökade antalet nyregistrerade lastbilar i september med 26 procent, säsongsrensat och jämfört med föregående månad. Antalet nyregistreringar har, likt personbilarna, visserligen legat på en lägre nivå än normalt sedan ändringen i fordonskatten men har ändå ökat stadigt de senaste två månaderna. Jämfört med september förra året noterades en nedgång på 41 procent, vilket illustrerar nivåsänkningen efter ändringen i regel-

verket. Antalet lastbilsregistreringar hittills under 2018 ligger 14 procent högre jämfört med samma period 2017.

UTRIKESHANDEL

Varuhandeln resulterade i ett litet överskott i september enligt utrikeshandelsstatistiken. September är normalt dock en förhållandevis stark månad för svensk utrikeshandel så rensat för säsongseffekten blev det istället ett litet underskott. Trendkurvan de senaste månaderna antyder dock att underskottet tenderar att minska. Underskottet för årets nio första månader är ändå väsentligt större än samma period förra året.

Sveriges största exportmarknader

Land	Värde mkr 2018 jan–aug	2017 jan–aug	Andel %	Förändr 18/17 %
Tyskland	103 904	92 762	11,1	12
Norge	97 411	84 920	10,4	15
Finland	65 051	58 503	7,0	11
Danmark	64 243	57 471	6,9	12
USA	61 425	58 651	6,6	5
Storbritannien	53 968	51 370	5,8	5
Nederländerna	53 320	44 894	5,7	19
Kina	43 580	39 065	4,7	12
Frankrike	39 013	35 908	4,2	9
Belgien	37 588	37 573	4,0	0
Polen	31 880	25 112	3,4	27
Italien	26 693	23 078	2,9	16

Sveriges största importmarknader

Land	Värde mkr 2018 jan–aug	2017 jan–aug	Andel %	Förändr 18/17 %
Tyskland	175 265	160 541	18,3	9
Nederländerna	88 121	73 907	9,2	19
Norge	80 437	70 905	8,4	13
Danmark	67 925	62 519	7,1	9
Storbritannien	48 382	43 593	5,0	11
Finland	45 002	39 171	4,7	15
Kina	42 986	40 154	4,5	7
Belgien	42 727	42 222	4,5	1
Polen	37 438	32 039	3,9	17
Frankrike	35 805	32 246	3,7	11
Ryssland	32 207	24 529	3,4	31
Italien	31 892	27 415	3,3	16

Handelsnetto

Senaste uppgift: september 2018

Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

Handelsnettot 1,4 miljarder kronor i september

Utrikeshandeln med varor gav ett överskott på 1,4 miljarder kronor under september 2018 enligt preliminära beräkningar. För september 2017 var det ett överskott på 2,4 miljarder kronor.

Export och import av varor samt handelsnetto
Säsongrensade månadsvärden i löpande priser. Trend.
Miljarder kronor

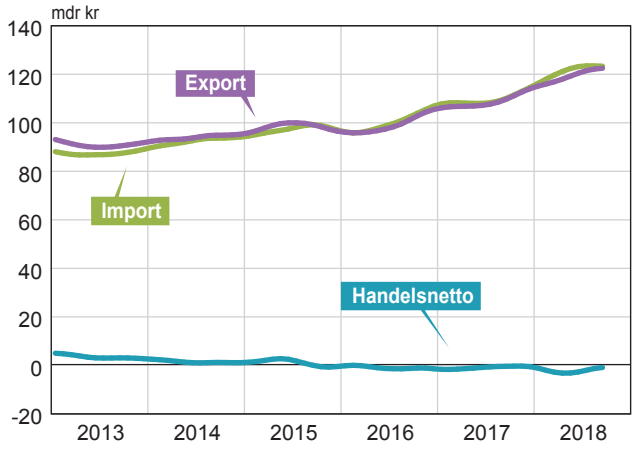

Varuexportens värde under september uppgick till 122,3 miljarder kronor och varuimporten till 120,9 miljarder. Varuexporten har därmed ökat i värde med 9 procent, medan varuimporten har ökat i värde med 10 procent jämfört med september 2017. Varuhandeln med länder utanför EU gav ett överskott på 12,2 miljarder kronor medan EU-handeln gav ett underskott på 10,8 miljarder.

Antalet vardagar i september 2018 var en färre jämfört med september 2017. Rensat för säsongspåverkan visar handelsnettot ett underskott på 0,9 miljarder kronor för september, och ett underskott på 1,3 miljarder kronor för augusti. För juli var motsvarande värde ett underskott på 2,0 miljarder kronor.

Sveriges handelsnetto
Ackumulerade månadsvärden från årets början.
Miljarder kronor. Löpande priser

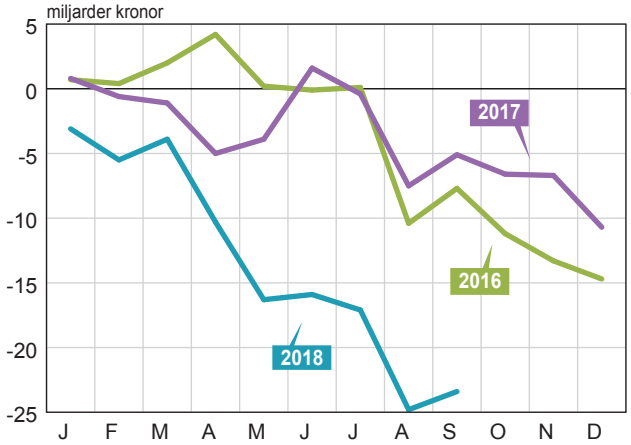

Hittills under året har värdet för varuexporten ökat med 10 procent, medan varuimporten har ökat med 12 procent jämfört med motsvarande period för ett år sedan. Varuexportvärdet under denna period uppgick till 1 056,4 miljarder kronor och varuimportvärdet till 1 079,8 miljarder. Handelsnettot för januari–september 2018 gav därmed ett underskott på 23,4 miljarder kronor. För motsvarande period för ett år sedan noterades ett underskott på 5,1 miljarder kronor.

PRISER

Konsumentpriser

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s konsumentprisindex

Höjd inflationstakt i september

Inflationstakten enligt KPIF var 2,5 procent i september 2018 (2,2 procent i augusti). KPIF steg med 0,5 procent från augusti till september. Inflationstakten enligt måttet KPI var 2,3 procent i september (2,0 procent i augusti).

Inflationstakten
Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

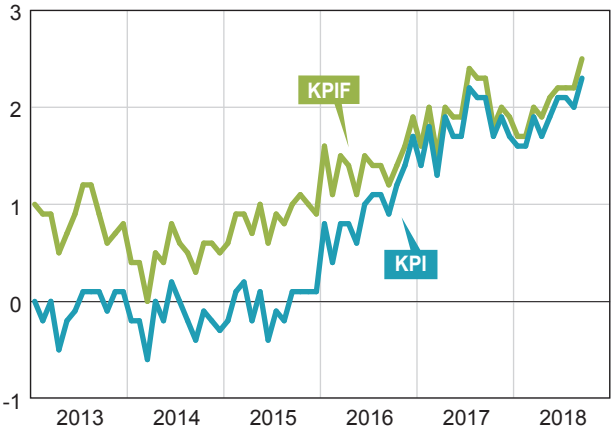

Säsongsnormala prishöjningar på kläder

Konsumentprisindex (KPI) steg med 0,5 procent från augusti till september 2018. Under motsvarande period 2017 steg KPI med 0,1 procent.

Till månadsförändringen bidrog framförallt prishöjningar på kläder (7,4 procent) som påverkade uppåt med 0,3 procentenheter. Högre priser på bränsle (12,0 procent), övriga fritidsvaror (3,1 procent), livsmedel (0,5 procent) och hotellrum vardag (20,3 procent), bidrog med ytterligare 0,1 procentenhet uppåt vardera.

Uppgången motverkades av lägre priser på utrikes flygresor (–12,7 procent) och paketresor (–4,4 procent) som vardera bidrog med 0,1 procentenhet nedåt i september.

Konsumentprisernas utveckling
December föregående år=100

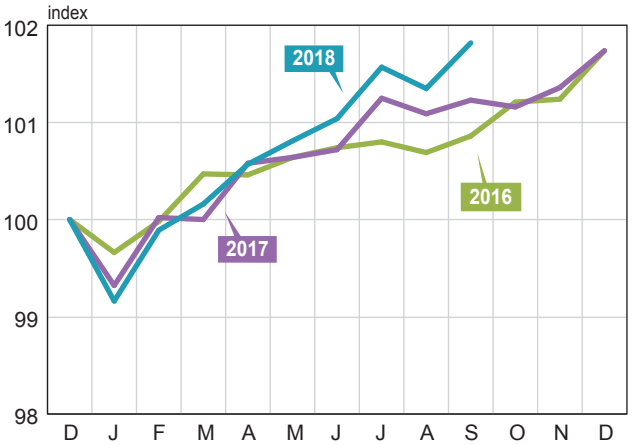

Höjda energipriser under året

Inflationstakten enligt KPI, det vill säga förändringen i KPI under de senaste 12 månaderna, var 2,3 procent i september 2018. Det är en uppgång från augusti då den var 2,0 procent.

Högre boendekostnader (3,9 procent) bidrog med 0,9 procentenheter till inflationstakten i september, varav högre priser på el (13,0 procent) bidrog med 0,6 procentenheter. Högre priser på drivmedel (15,2 procent) bidrog med 0,4 procenenheter. Prishöjningar på livsmedel (3,4 procent) bidrog också med 0,4 procentenheter, varav högre priser på grönsaker (11,4 procent) bidrog med 0,2 procentenheter. Högre priser för rekreation och kultur (1,6 procent) bidrog med 0,2 procentenhet. I denna huvudgrupp var det främst tv-spel och idrottsevenemang som bidrog till uppgången. Högre pris på restauranger (2,5 procent) bidrog med 0,2 procentenhet.

Höjd inflation även exklusive energi

KPIF (KPI med fast ränta) visar samma prisutveckling som KPI, men utan de direkta effekterna av en ändrad penningpolitik. KPIF är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet och årstakten uppgick till 2,5 procent i september.

KPIF exklusive energi (KPIF-XE) och KPIF med konstant skatt (KPIF-KS) är två andra mått på inflation som beräknas av SCB på uppdrag av Riksbanken. I KPIF-XE exkluderas energivaror från KPIF och i KPIF-KS konstanthålls de skatter och subventioner som är kopplade till produkterna i KPIF. Inflationstakten enligt dessa båda mått var 1,6 respektive 2,5 procent i september, vilket var 0,4 respektive 0,3 procentenheter högre än månaden innan.

Konsumentprisernas förändring

September 2018	Förändring från Föregående månad	Förändring från sep 2017	Bidrag till förändring sedan sep 2017[1)]
Livsmedel och alkoholfria drycker	0,5	3,1	0,4
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,4	1,7	0,1
Kläder och skor	6,9	–0,6	0,0
Boende	0,1	3,9	0,9
Inventarier och hushållsvaror	0,0	1,4	0,1
Hälso- och sjukvård	–1,2	–0,9	0,0
Transport	–0,3	3,8	0,5
Post och telekommunikationer	–1,3	–3,5	–0,1
Rekreation och kultur	0,6	1,6	0,2
Utbildning	–0,2	3,7	0,0
Restauranger och logi	0,6	2,9	0,2
Div varor och tjänster	0,3	1,3	0,1
KPI totalt	**0,5**	**2,3**	**2,3**

1) Procentenheter

Högre inflation i Sverige än i EU

SCB beräknar även HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser), vilket görs av samtliga EU-länder. Måttet har en något mindre täckning jämfört med KPI och KPIF, främst på grund av att delar av hushållens boendekostnader utelämnas. Inflationstakten enligt HIKP var för Sveriges del 2,5 procent i september, vilket var en uppgång från 2,1 i augusti.

I FOKUS

Stålindustrin och USA:s ståltullar

Denna artikel fokuserar på stålbranschens betydelse för det svenska näringslivet i termer av sysselsättning och dess beroende gentemot omvärlden genom export av stålprodukter. Med ett särskild fokus på svensk stålindustris export till USA är avsikten att ge en uppfattning vilken inverkan USAs höjning av tullen på stål den 1 juni 2018 kan tänkas ha på svensk stålindustri.

I världen finns en stor överkapacitet i stålbranschen. En huvudorsak är att Kina har ökat sin kapacitet kraftigt samtidigt som den globala efterfrågan inte har ökat i motsvarande grad. Överkapaciteten har lett till pressade världsmarknadspriser och en kris inom den globala stålindustrin. I syfte att begränsa mängden importerat stål och skydda inhemsk stålindustri införde USA den 1 juni i år extratullar på 25 procent på import av stål och 10 procent på aluminium från bland annat EU.[1] Den 22 juni svarade EU med att höja tullen med 25 procent på vissa enskilda varor som importeras från USA. USA hotar därför i ett nästa steg med extratullar på 25 procent på personvagnar och lastbilar. Omvärldens handel med USA riskerar att påverkas negativt av en handelskonflikt. Detta förväntas få konsekvenser för utvecklingen av sysselsättningen, välståndet och den ekonomiska tillväxten i olika länder, och i synnerhet för en liten nation som Sverige som har betydande export till USA (Kommerskollegium).[2]

Eftersom tullarna infördes först den 1 juni i år går det ännu inte att se några mätbara effekter i statistiken. Men man kan analysera och beskriva den svenska stålindustrins beroenden med hjälp av en input/output-ansats. Detta innebär bland annat att man kan mäta hur utrikeshandeln påverkar produktionen i stålbranschen i termer av sysselsättning och hur stålbranschen indirekt inverkar på sysselsättningen inom stålindustrins underleverantörer.

Sysselsättningen inom stålindustrin och dess underleverantörer

Antalet sysselsatta inom stålindustrin har minskat under perioden 2008–2017 från cirka 34 000 till 25 000. År 2017 var 5,1 procent av totalt antal sysselsatta i tillverkningsindustrin sysselsatta inom stålindustrin. En minskad amerikansk efterfrågan kan komma att påverka sysselsättningen både hos stålindustrin och dess underleverantörer. Genom den så kallade sysselsättningsmultiplikatorn går det att mäta utrikeshandelns produktionseffekt på stålbranschen i termer av sysselsättning och hur stålbranschen indirekt inverkar på sysselsättningen hos underleverantörerna (sysselsättningsmultiplikatorn är framtagen utifrån input- och outputmodeller, se faktaruta). En hög multiplikator inom en viss bransch innebär att värdet av svenska insatsvaror är högt relativt branschens totala produktionsvärde. Under dessa förhållanden kan produktionsförändringar medföra stora spridningseffekter inom andra branscher. Sett till hela industrin har stålindustrin en relativt hög multiplikatoreffekt.

I figur 2 redovisas sysselsättningsmultiplikatorn för stålindustrin. Stålindustrin hade en sysselsättningsmultiplikator i storleksordningen 2,24 år 2015. Detta betyder att en sysselsatt person inom stålbranschen indirekt genererar i snitt 1,24 arbetstillfällen i andra branscher (med andra ord, sysselsättning hos underleverantörer). Anta att minskad amerikansk efterfrågan genom tullhöjningar på import av svenska stålprodukter medför att 1 000 färre personer sysselsätts inom den svenska stålindustrin. Via multiplikatoreffekten medför detta att ytterligare 1 240 arbetstillfällen försvinner inom företag som levererar insatsprodukter till stålindustrin. En sådan förändring kan komma i kraft genom exempelvis ett införande av tullar på europeiska stål- och aluminiumprodukter. Hur den svenska industrin i praktiken påverkas är för tidigt att dra några slutsatser om, mycket hänger på hur snabbt arbetsmarknaden och företagen anpassar sig till införda tullar.

Sysselsatta inom stålindustrin
Tusental

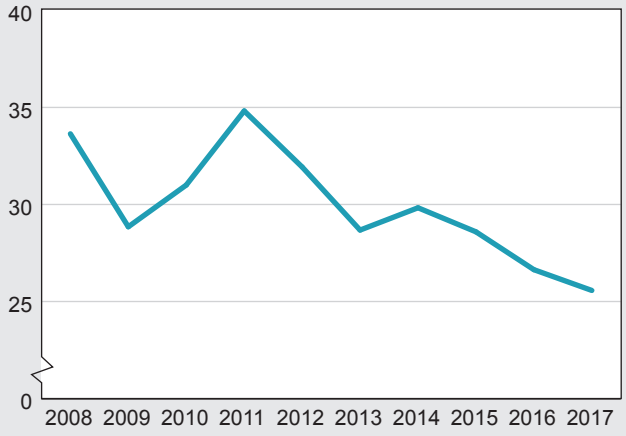

Källa: Sysselsättningsdata från AKU

Genomsnittlig sysselsättningsmultiplikator för stålindustrin

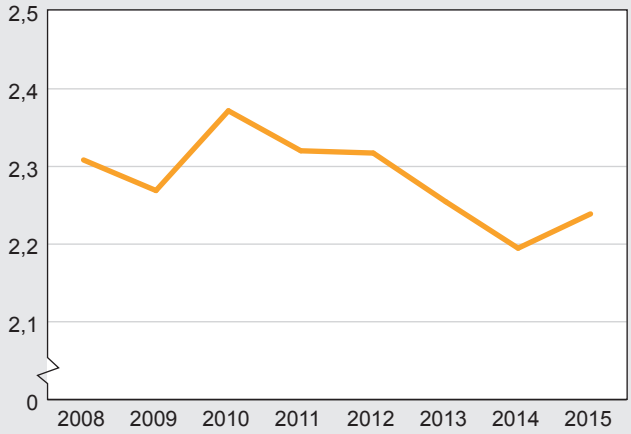

Källa: Input- och Output-tabeller från SCB och sysselsättningsdata från AKU och egna beräkningar

I FOKUS

Exporten till USA sysselsätter cirka 2 700 personer

För att ge en kvalificerad bedömning av hur en tullhöjning förväntas påverka den svenska stålindustrin redovisas nedan statistik över exporten till våra viktigaste handelspartners. Huvuddelen, cirka 59 procent, av exporten av stålprodukter går till länder inom EU28. Exporten av stål till USA står för 6,9 procent av total svensk stålexport år 2017.[3]

Exportandel för stålprodukter fördelat på avsättningsmarknad
Procent

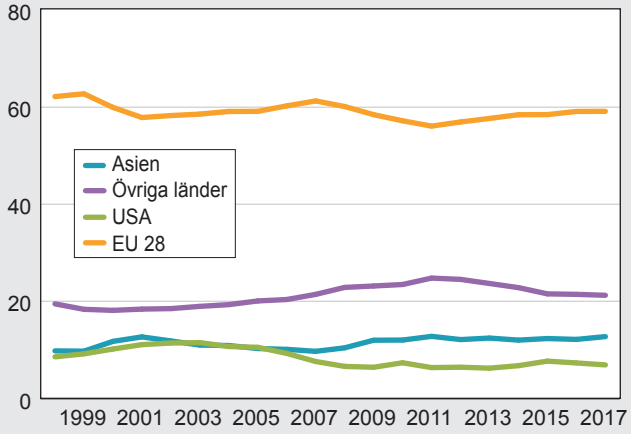

Källa: Utrikeshandel med varor, SCB statistikdatabas

Med hjälp av input/output-tabeller har sysselsättningsåtgången beräknats, både den direkta sysselsättningen som krävs i den egna branschen och den indirekta sysselsättningen som krävs i underleverantörsbranscher. För att mäta betydelsen för sysselsättningen av exporten till USA har total exportstatistik från input/output-statistik delats upp med hjälp av information från officiell exportstatistik (jämför diagrammet ovan). Svensk export av stålprodukter till USA sysselsätter cirka 1 300 personer direkt inom svensk stålindustri och indirekt cirka 1 400 i övriga inhemska branscher. D.v.s. sammanlagt sysselsätter exporten till USA cirka 2 700 personer. Vilken effekt stål och aluminiumtullarna får på sysselsättningen går dock inte att mäta med ovanstående analys.

Joseph Francois presenterar möjliga konsekvenser för svensk ekonomi av amerikanska ståltullar och potentiella fordonstullar genom simuleringar i GTAP (*"Global Trade Analysis Project"*).[4] Resultatet i rapporten konstaterar att redan införda stål och aluminiumtullar påverkar i huvudsak stålindustrin i Sverige där 3,2 procent av de sysselsatta, motsvarande cirka 750 till 850 jobb riskerar att drabbas. Effekten på BNP beräknas dock bli ytterst liten.

Faktaruta

Utmärkande för de ekonomiska modeller som kallas för input/output (IO) är att de utgår från det ömsesidiga beroendet mellan produktionsaktiviteter i en ekonomi. I IO-modellerna framträder en typ av samband, genom att en del av outputen i en bransch utgör input i andra branscher. För produktion av stål krävs t.ex. leveranser till stålverken från järnmalmsgruvor, kolgruvor och elverk. (se undervisningskompendium: "Introduktion till Input och Output analys" av Lars Lundberg Umeå Universitet 1976).

Med hjälp av IO-modeller kan man härleda den effekt en förändring i en viss del i ekonomi får på andra. IO-beräkningar används t.ex. för att uppskatta olika typer av multiplikatorer, såsom produktionsmultiplikatorer, inkomstmultiplikatorer eller sysselsättningsmultiplikatorer. Det här avsnittet baseras från en analys av 65 inhemska branscher åren 2008 till och med 2015. En nackdel med IO-modeller är att de baseras på en given produktionsstruktur/-teknik och inte tar hänsyn till hur den förändras när outputen ändras.

För mer information se SCB webbplats med beskrivning av Input/Output-tabellpaket: https://www.scb.se/NR0103

Andreas Poldahl, ekonomisk statistik

1 Dock kan viss importerat stål från utlandet undantas från tullreglerna eftersom det är frågan om specialstål och som måste importeras. Tullhöjningen omfattar ca 85–90 procent av all exporterad stål från Sverige.

2 Kommerskollegium "Sveriges utrikeshandel med varor och tjänster samt direktinvesteringar", första halvåret 2018.

3 66 procent av stålproduktionen går på export vilket innebär att cirka 5 procent av produktionen av stål exporteras till USA år 2015.

4 Joseph Francois "Technical note-the impact of US metals and vehicles tariffs on Sweden", Regeringen publicerad den 2/8 2018.

Inflationstakten i olika länder
EU-länder och Norge enligt HIKP

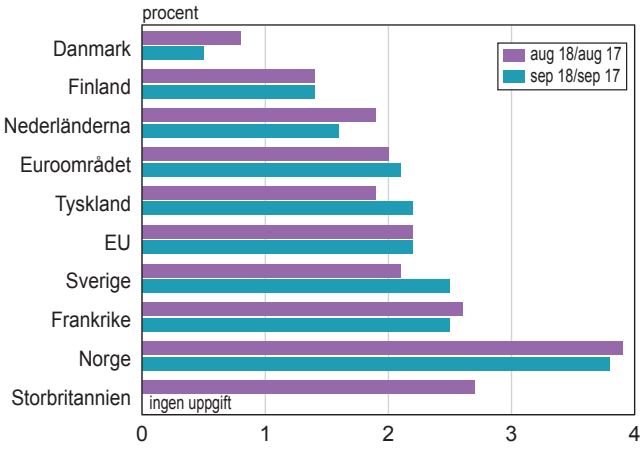

Inom EU som helhet var inflationstakten enligt HIKP i september 2,2 procent, vilket var samma inflationstakt som föregående månad. Inom euroområdet ökade däremot inflationen en aning och landade på 2,1 procent, en uppgång med 0,1 procentenheter jämfört med noteringen i augusti. Sverige ligger därmed högre än snittet för både EU och euroområdet. Bland de större ekonomierna redovisade Tyskland en högre inflationstakt medan inflationen dämpades något i Frankrike.

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s producentprisindex

Ellen Ellfolk Kenttä

Högsta årstakten på 25 år för importpriserna

Producentprisindex steg med 1,2 procent mellan augusti och september 2018. Årstakten för producentpriserna steg från 9,3 procent i augusti till 10,1 procent i september 2018. Bidrog till årstakten gjorde främst prisuppgångar på raffinerade petroleumprodukter samt massa, papper och papp. Dessa bidrog med 2,2 respektive 1,3 procentenheter. Även prisuppgångar på metaller samt elektricitet har bidragit med 1,0 procentenheter vardera.

För import- och exportmarknaderna var årstakten 15,2 respektive 13,4 procent i september, den högsta noteringen för importmarknaden sedan oktober 1993. På importmarknaden är det främst stigande priser på råolja som har bidragit till uppgången det senaste året. Råoljepriserna har stigit med 58,8 procent under det senaste året. Vidare bidrog kemikalier och kemiska produkter samt metaller med 1,5 respektive 1,0 procentenheter till uppgången. El-apparatur och motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar bidrog med 0,9 procentenheter vardera och övriga maskiner bidrog med 0,8 procentenheter.

På exportmarknaden bidrog massa, papper och papp med 2,3 procentenheter till uppgången, även metaller bidrog med 1,5 procentenheter. Övriga maskiner och motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar bidrog med 1,2 procentenheter vardera på exportmarknaden och kemikalier och kemiska produkter bidrog med 1,0 procentenheter.

På hemmamarknaden steg priserna i årstakt med 7,0 procent. Elektriciteten bidrog med 1,4 procentenheter till uppgången, och även trä och varor av trä samt metallvaror bidrog med 0,5 procentenheter vardera. Vidare bidrog massa, papper och papp samt metaller med 0,4 procentenheter vardera.

Priserna för inhemsk tillgång, det vill säga priserna på hemmamarknaden tillsammans med importpriserna, har stigit med 11,1 procent under det senaste året. Det största bidraget till ökningen är prisuppgångar på råpetroleum samt raffinerade petroleumprodukter som bidrog med 2,0 procentenheter vardera. Kemikalier och kemiska produkter samt metaller bidrog med 0,9 respektive 0,7 procentenheter. El-apparatur, övriga maskiner samt motorfordon bidrog alla med 0,5 procentenheter vardera.

Export-, import- och producentprisindex
Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

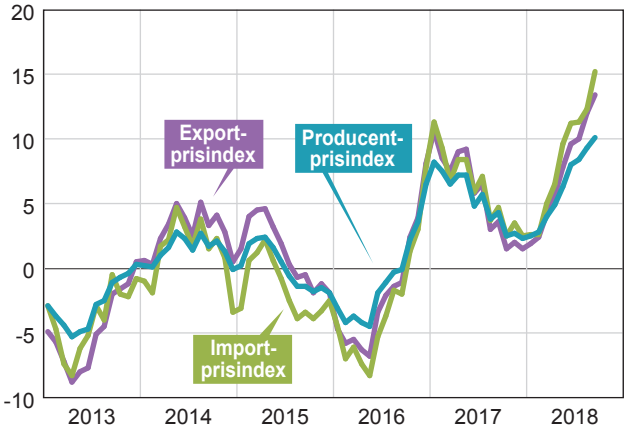

Utvecklingen den senaste månaden

Producentpriserna steg med 1,2 procent mellan augusti och september. Under samma period steg priserna på import- och exportmarknaderna med 2,9 respektive 1,7 procent under inverkan av en försvagad krona. På hemmamarknaden steg priserna med 0,6 procent. Priserna för inhemsk tillgång steg med 1,8 procent från augusti till september.

Sänkta priser på elektricitet bidrog nedåt med 0,2 procentenheter på hemmamarknaden. Detta motverkades av stigande priser på fjärrvärme, som bidrog till uppgången med 0,3 procentenheter.

På exportmarknaden bidrog massa, papper och papp, övriga maskiner samt motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar med 0,2 procentenheter vardera. På importmarknaden var det framförallt högre priser på råolja som bidrog med 1,0 procentenheter till uppgången. Datorer, elektronik och optik bidrog till uppgången med 0,3 procentenheter. Vidare bidrog kemikalier och kemiska produkter, övriga maskiner samt motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar med 0,2 procentenheter vardera.

Prisindex i producent- och importled
Index 2015=100

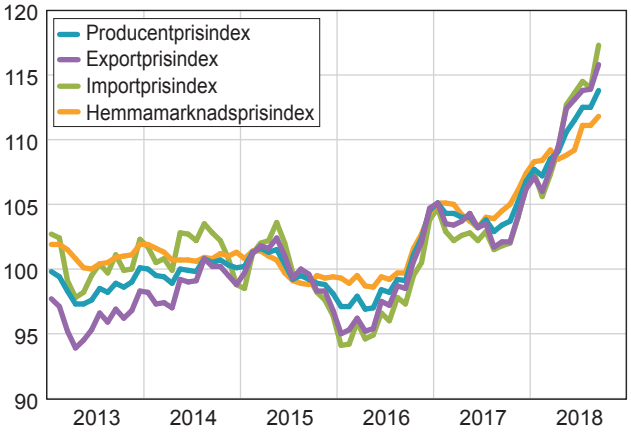

Växelkursförändringar från augusti till september

En förstärkning eller försvagning av kronan tenderar att sänka respektive höja export- och importpriserna i svenska kronor. Enligt Tullverkets omräkningskurser för valutor försvagades den svenska kronan mot amerikanska dollarn med 2,8 procent, mot euron och den danska kronan med 2,2 procent och mot brittiska pundet med 1,1 procent. Mot den norska kronan var växelkursen oförändrad.

ARBETSMARKNAD

Sysselsättning och arbetslöshet

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar

Cajsa Krabbe

Antalet personer i arbetskraften ökade

Antalet personer i arbetskraften i åldern 15–74 år uppgick till 5 449 000 i september 2018, icke säsongrensat. Det är en ökning med 65 000 jämfört med september 2017. Antalet kvinnor i arbetskraften uppgick till 2 587 000 och antalet män uppgick till 2 862 000. Det relativa arbetskraftstalet uppgick till 72,9 procent. För kvinnor uppgick det till 70,4 procent och för män till 75,4 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar också på en fortsatt ökning av antalet personer i arbetskraften, som uppgick till 5 474 000. Det motsvarar ett arbetskraftstal på 73,3 procent, vilket är en ökning jämfört med närliggande månader.

Fler sysselsatta

Icke säsongrensat var antalet sysselsatta i åldern 15–74 år 5 119 000 i september 2018. Det är en ökning med 67 000 jämfört med september 2017. Antalet sysselsatta män ökade med 43 000 till 2 700 000, medan antalet sysselsatta kvinnor var 2 419 000. Sysselsättningsgraden uppgick till 68,5 procent. Bland kvinnorna uppgick den till 65,8 procent och bland männen till 71,1 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en fortsatt ökning av antalet sysselsatta och små förändringar av andelen sysselsatta jämfört med närliggande månader. Antalet sysselsatta uppgick i september 2018 till 5 120 000, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 68,5 procent.

Sysselsättningsgrad
Ålder 15–74 år. Sysselsatta som andel av befolkningen.
Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

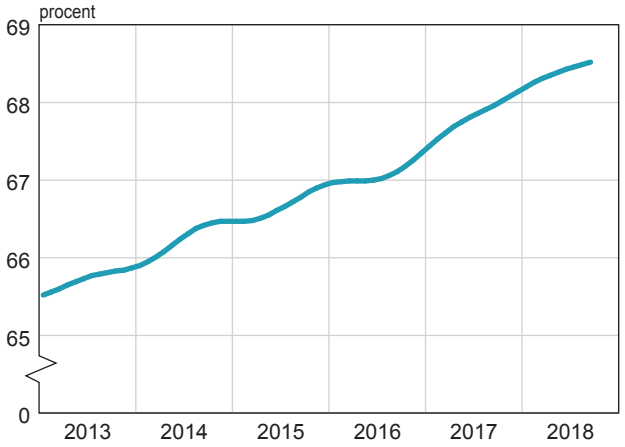

Antalet anställda ökade

I september 2018 uppgick antalet anställda till 4 615 000, en ökning med 67 000 jämfört med september 2017, enligt icke säsongrensade data. Bland kvinnor uppgick antalet anställda till 2 288 000 och bland män till 2 327 000. Antalet fast anställda ökade under samma period med 71 000 till 3 868 000. Bland män var antalet fast anställda 1 979 000, en ökning med 51 000 jämfört med september 2017, och antalet fast anställda kvinnor var 1 888 000. Antalet tidsbegränsat anställda personer uppgick till 748 000.

Jämfört med närliggande månader visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av antalet anställda. Antalet fast anställda ökade också medan det skedde en minskning av antalet tidsbegränsat anställda.

Liten förändring av antalet arbetade timmar

Det totala antalet arbetade timmar uppgick i september 2018 till i genomsnitt 173,4 miljoner per vecka enligt icke säsongrensade data.

Arbetsmarknad

	Sysselsatta, 1 000-tal		Arbetade timmar/ vecka, 10 000-tal		Arbetslösa 1 000-tal	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
jan	4 880	4 969	14 810	15 020	385	376
feb	4 920	5 039	16 140	16 570	392	337
mar	4 963	5 038	16 430	16 020	362	352
apr	4 966	5 043	15 260	16 550	386	366
maj	4 983	5 101	15 700	15 980	387	352
jun	5 129	5 197	15 620	15 830	407	403
jul	5 164	5 281	9 800	10 230	362	339
aug	5 109	5 165	13 340	13 480	326	337
sep	5 052	5 119	17 120	17 340	332	330
okt	5 041		17 210		337	
nov	5 035		16 960		308	
dec	5 005		14 710		321	

Uppgifterna baserar sig på åldersindelningen i AKU, dvs. 15–74 år, och antal arbetslösa inkluderar heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en liten förändring av antalet arbetade timmar, jämfört med närliggande månader, och uppgick till i genomsnitt 155,2 miljoner timmar per vecka.

Arbetslösheten minskar inte längre enligt AKU

I september 2018 uppgick antalet arbetslösa i åldern 15–74 år till 330 000, icke säsongrensat, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,0 procent. Antalet arbetslösa kvinnor uppgick till 168 000 och antalet arbetslösa män var 162 000. Arbetslöshetstalet uppgick till 6,5 procent bland kvinnor och 5,7 procent bland män. Bland ungdomar i åldern 15-24 år var antalet arbetslösa 87 000 och arbetslöshetstalet var 14,9 procent. Av de arbetslösa ungdomarna var 45 000 heltidsstuderande.

Relativ arbetslöshet
Ålder 15–74 år. Inkl. heltidsstuderande som sökt arbete.
Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

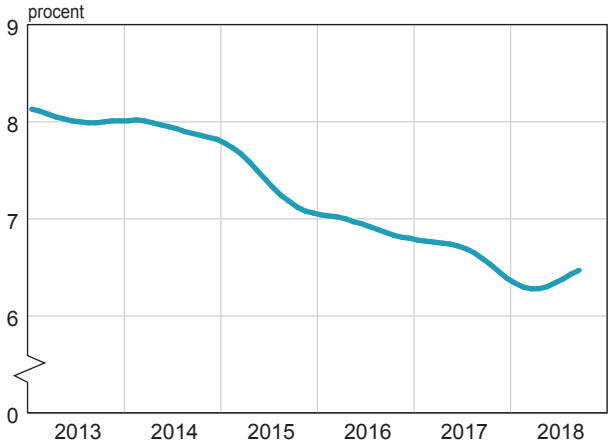

För personer i åldern 15–74 år visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av både antalet och andelen arbetslösa jämfört med närliggande månader. I september 2018 uppgick antalet arbetslösa till 354 000, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,5 procent. Även för ungdomar i åldern 15–24 år visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av både antalet och andelen arbetslösa. Antalet arbetslösa ungdomar uppgick till 106 000 och arbetslöshetstalet var 17,0 procent.

Arbetslösheten fortsätter att gå ned för tolfte månaden i rad enligt Arbetsförmedlingen

Antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av de öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, i åldern 16–64 år, uppgick i september 2018 till 343 000. Jämfört med samma månad föregående år är det en minskning med 17 000 personer. Detta motsvarar en arbetslöshet på 6,9 procent, 0,5 procentenheter lägre än i september2017.

Antalet personer som fick ett arbete var 34 000, en minskning med 4 000 personer. Antalet varslade uppgick till 3 000 i augusti 2018, vilket är en liten ökning jämfört med september 2017.

Arbetskraftskostnader & löner

Senaste uppgift: augusti 2018
Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

Den preliminära genomsnittliga timlönen för arbetare var under augusti 2018 165,80 kronor exklusive övertidstillägg och 168,00 kronor inklusive övertidstillägg, vilket är en ökning med 1,9 repektive 2,0 procent, jämfört med augusti 2017. Under augusti 2018 var den preliminära genomsnittliga månadslönen för tjänstemän 39 770 kronor exklusive rörliga tillägg och 40 490 kronor inklusive rörliga tillägg, vilket är en ökning med 2,7 respekive 2,6 procent jämfört med augusti 2017.

Löneutveckling inom den privata sektorn
Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

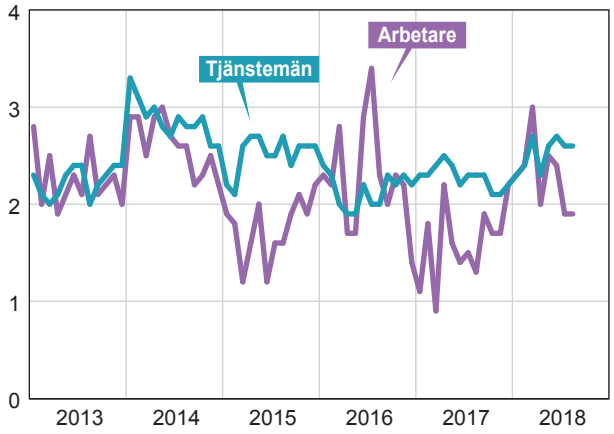

Arbetskostnaden för en arbetare inom utvinning av mineral och tillverkningsindustrin har för augusti 2018 beräknats till 299,07 kronor per timme, vilket ger ett arbetskostnadsindex på 126,6 en förändring med 2,3 procent jämfört med augusti 2017. Arbetskostnaden för en arbetare inom den privata sektorn totalt har för augusti 2018 beräknats till 277,59 kronor per timme och för tjänstemän inom den privata sektorn till 62 023 kr per månad. Detta ger ett arbetskostnadsindex för arbetare på 124,4 en ökning med 2,2 procent jämfört med augusti 2017. Motsvarande index för tjänstemän blir 130,6 en ökning med 3,2 procent jämfört med augusti 2017.

FINANSMARKNAD

Kraftiga nedgångar på världens börser

Under oktober har börsmarknader i flera regioner präglats av relativt kraftiga nedgångar. Den svenska börsen sjönk i oktober med 7,53 procent enligt AFGX. I USA sjönk Dow Jones med 5,07 procent och Nasdaq med 9,20 procent. På den europeiska marknaden minskade Frankfurtbörsens DAGS-index med 6,53 procent under oktober. På den asiatiska aktiemarknaden sjönk Nikkei-index med 9,12 procent medan Shanghai-index sjönk med 7,75 procent.

Aktiekurserna
Stockholmsbörsens generalindex, månadsgenomsnitt

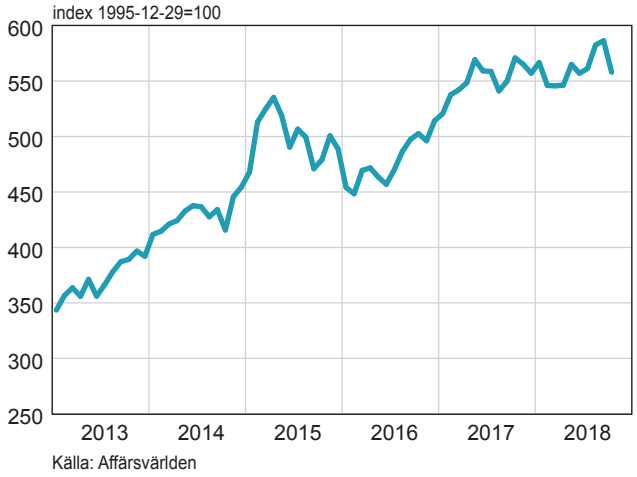

Källa: Affärsvärlden

Oförändrade styrräntor i europa

Riksbanken och ECB lämnade i oktober räntebeskedet om att hålla reporäntan oförändrad. Riksbanken rapporterar om en fortsatt god utvecklingen i omvärlden som samspelar med Riksbankens prognoser för den senaste månaden. De har därmed beslutat att behålla reporäntan på –0,5 procent. Vidare meddelar riksbanken om en eventuell höjning av reporäntan om ekonomins utveckling fortsätter gå i linje med bankens prognoser. Centralbanken står fortfarande fast vid att de viktigaste ECB-räntorna sannolikt kommer att ligga kvar på nuvarande nivåer åtminstone fram till sommaren 2019.

Amerikanska långräntor fortsätter stiga

I oktober fortsatte den amerikanska räntemarknaden att stiga. Det var framför allt i de långa räntorna som den största ökningen skedde och genomsnittsräntan för dessa låg i oktober några punkter över 3 procent efter en uppgång på 16 punkter. Genomsnittet för de kortsiktiga räntorna ökade också den senaste månaden och landade på 2,41 vilket var en ökning med 10 punkter jämfört med september.

Långa räntor
10-åriga statsobligationer

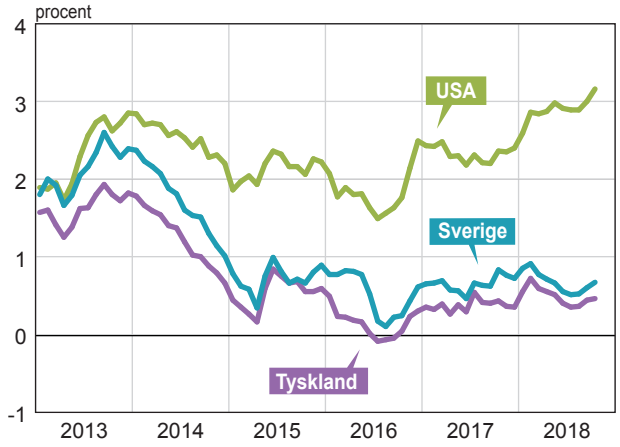

Källa: Riksbanken

Svag ökning på den svenska räntemarknaden

Den svenska räntemarknaden har också rört sig uppåt den senaste månaden men i en lägre takt än de amerikanska. Tremånadersräntan handlades i genomsnitt till –0,7 procent vilket innebär en ökning med 3 punkter jämfört med september. Den tioåriga statsobligationsräntan låg på 0,67 procent vilket är 7 punkter högre än i september.

Korta räntor
3 mån statsskuldväxlar (motsv)

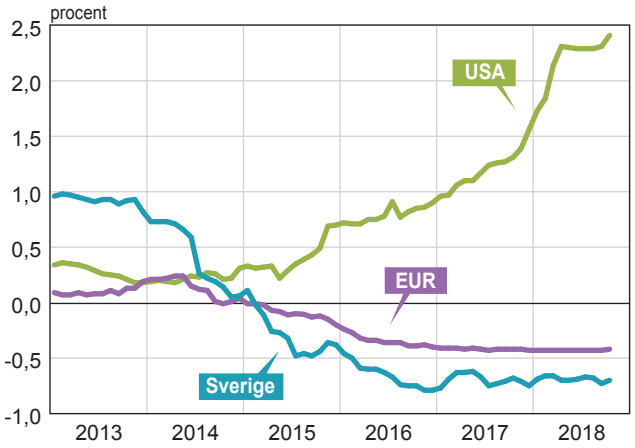

Källa: Riksbanken

Kronan stärks gentemot euron

Den svenska kronan stärktes något i september gentemot både den amerikanska dollarn och euron. I oktober fortsatte kronan stärkas mot euron men försvagades något i förhållande till den amerikanska dollarn. Det genomsnittliga priset för en euro låg i oktober på 10,38 vilket innebar en minskning med 6 öre jämfört med september. En amerikansk dollar kostade 9,03 kronor och var därmed 7 öre dyrare än i september.

Valutakurser
Svenska kronor i förhållande till dollar och euro.
Månadsgenomsnitt

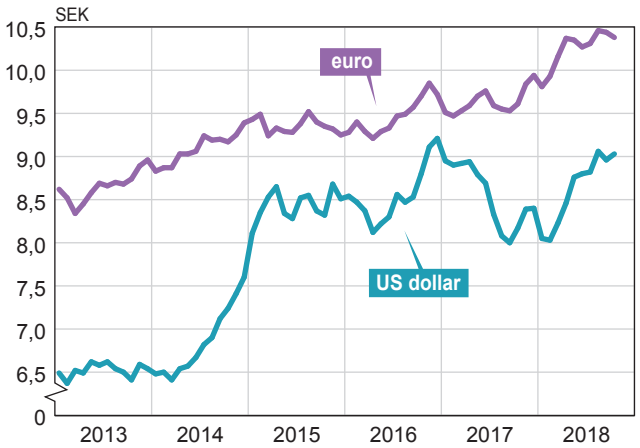

Källa: Riksbanken

Valutakursindex för kronan
Månadsgenomsnitt

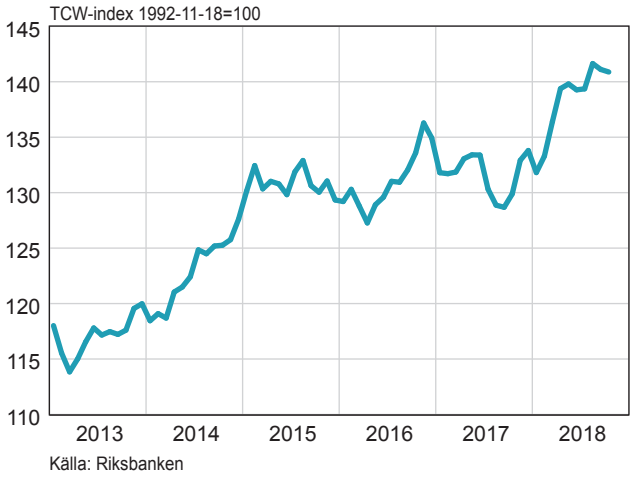

Källa: Riksbanken

Utlåning till hushåll och företag

Senaste uppgift: september 2018
Källa: SCB:s finansmarknadsstatistik

Lägre tillväxttakt för hushållens lån i september

I september 2018 hade hushållens lån från monetära finansinstitut (MFI) en årlig tillväxttakt på 5,9 procent, vilket innebär att tillväxttakten minskade med 0,2 procentenhet jämfört med augusti.

Totalt uppgick hushållens lån hos MFI till 3 963 miljarder kronor i september. Det är en ökning med 20 miljarder jämfört med föregående månad och 212 miljarder jämfört med motsvarande månad föregående år.

Bostadslånen utgjorde 82 procent av MFI:s totala utlåning till hushållen och uppgick i september till 3 244 miljarder. Det är en ökning med 14 miljarder jämfört med föregående månad och 181 miljarder jämfört med motsvarande månad föregående år. Bostadslånen hade en årlig tillväxttakt på 6,0 procent i september, en minskning med 0,3 procentenhet jämfört med augusti.

Hushållens konsumtionslån hade en tillväxttakt på 7,6 procent i september, vilket är 0,6 procentenhet högre jämfört med augusti då den var 7,0 procent. Tillväxttakten för lån med övriga säkerheter var 4,2 procent i september, vilket innebär att den minskade med 0,6 procentenhet jämfört med augusti. Totalt uppgick hushållens konsumtionskrediter och lån med övriga säkerheter till 222 respektive 497 miljarder i september.

Minskad tillväxttakt för företagens lån

I september var den årliga tillväxttakten för lån till icke-finansiella företag 7,0 procent, en minskning med 0,2 procentenhet jämfört med augusti. Totalt uppgick MFI:s utlåning till icke-finansiella företag till 2 298 miljarder kronor i september.

Flerbostadshus är den vanligaste säkerheten för utlåning till icke-finansiella företag och uppgick i september till 756 miljarder. Företagens blancolån uppgick till 412 miljarder och lån till bostadsrättsföreningar, som räknas till icke-finansiella företag, uppgick till 479 miljarder.

MFI:s utlåning
Årlig tillväxttakt, procent

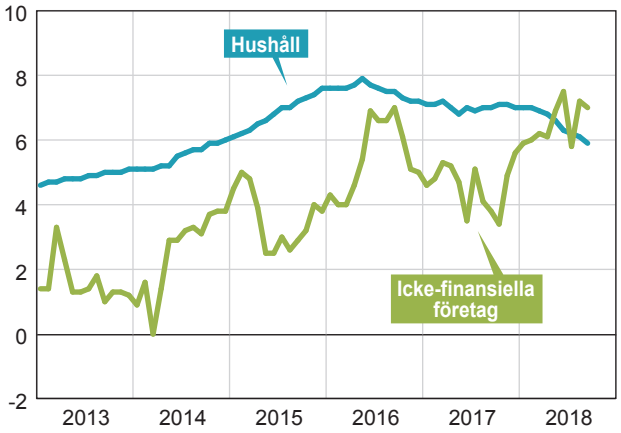

Ökning av bolåneränta

Hushållens genomsnittliga bolåneränta för nya avtal var 1,49 procent i september, vilket är en ökning med 0,03 procentenhet jämfört med augusti. Den rörliga bolåneräntan uppgick till 1,45 procent, vilket är en ökning med 0,01 procentenhet.

Ekonomisk statistik – november

	Datum	Avser period
Inregistrering av fordon	02	okt
Industrins orderingång	06	sep
Produktionsvärdeindex	06	sep
Småhusbarometern	08	okt
Hushållskonsumtion	09	sep
Industrins kapacitetsutnyttjande	14	kv 3
Konsumentprisindex	14	okt
Arbetskraftsundersökningen	15	okt
Industrins lager	15	kv 3
Export, import och handelsnetto	27	okt
Producentprisindex	27	okt
Detaljhandelns försäljning	28	okt
Nationalräkenskaperna	29	kv 3
Arbetskostnadsindex, privat sektor	30	sep

INTERNATIONELL UTBLICK

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

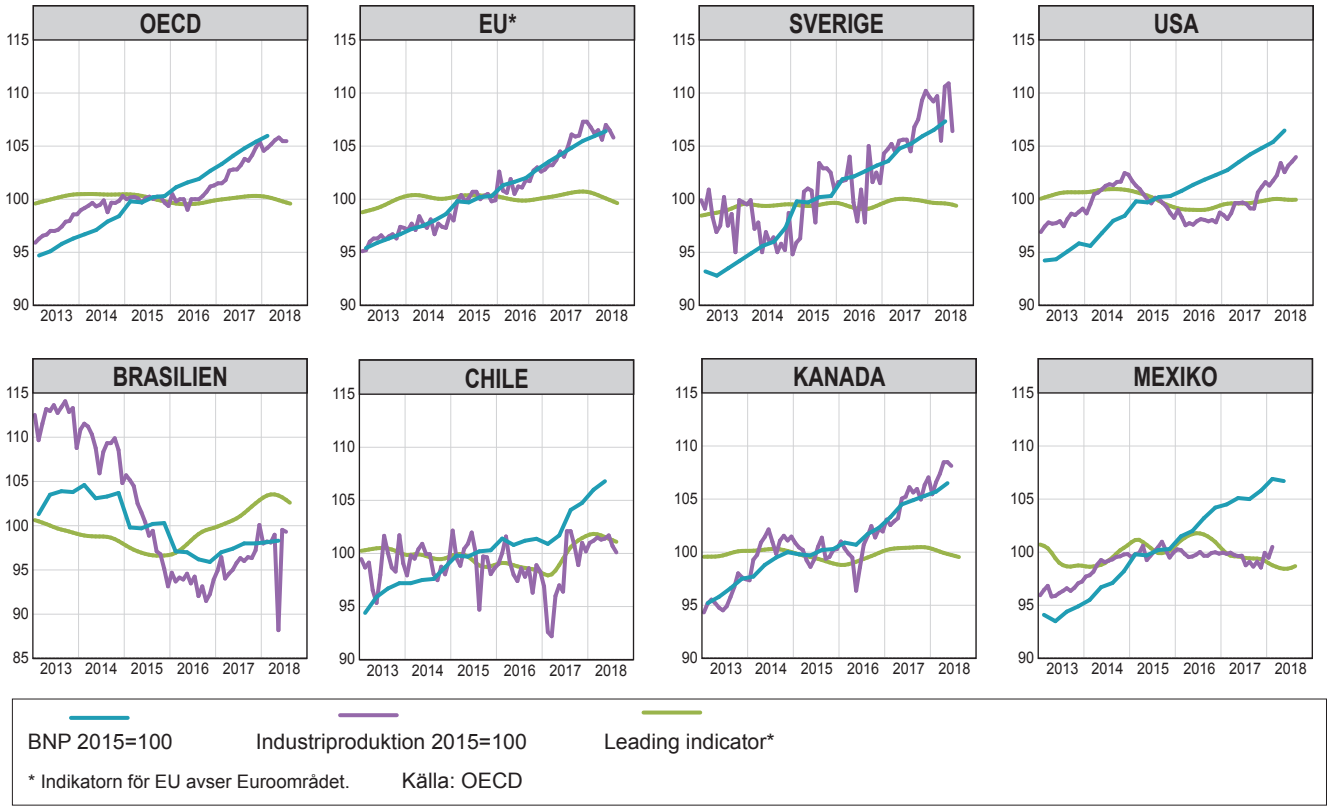

Efter en nedgångsperiod som inleddes 2015, har Brasiliens BNP haft en positiv utveckling sedan 2017. BNP-tillväxten har dock planat ut och legat på en relativt låg nivå de senaste fyra kvartalen. Under första och andra kvartalet 2018 ökade landets BNP med 0,1 respektive 0,2 procent jämfört med kvartalen innan. Den brasilianska industriproduktionen började falla under 2013 och nådde en lägstapunkt i slutet av 2016. Sedan dess har industriproduktionen ökat men ligger fortfarande på en relativt låg nivå jämfört med nivån som var innan nedgången inleddes 2013. I maj 2018 sjönk industriproduktionen med cirka 10 procent jämfört med månaden innan, men månaden efter var produktionen uppe på samma nivå igen. Den ledande indikatorn har sedan början av 2017 legat över 100-strecket vilket tyder på en optimism om landets ekonomi. Ett värde över 100 på den ledande indikatorn indikerar att ekonomin kommer att utvecklas positivt.

Chiles BNP har visat en stadig uppgång sedan andra kvartalet 2017. Landet klarade sig ifrån den nedgång som Brasiliens BNP gick igenom 2015–2016 men Chiles tillväxt hade däremot en svagare utveckling 2016 till 2017. Första kvartalet 2018 uppvisade Chile en hög tillväxt på 1,2 procent och kvartalet efter noterades en ökning på 0,7 procent, i säsongsrensade tal. Sedan 2013 har det inte varit några större variationer i den chilenska industriproduktionen, även om det var en relativt tydlig nedgång i produktionen under 2016 som sedan vände tillbaka upp under 2017. De senaste tre månaderna har dock landets industriproduktion haft en negativ trend. Trots detta har den ledande indikatorn för landet legat över 100-strecket sedan mitten av 2017.

Den kanandesiska ekonomin har sedan finanskrisen 2008 haft en stadig positiv BNP-utveckling bortsett från ett fåtal kvartal under 2015–2016. Andra kvartalet 2018 låg tillväxttakten på 0,7 procent jämfört med kvartalet innan, vilket var åttonde kvartalet i rad som Kanada uppvisade en positiv tillväxt. Även industriproduktionen har sedan dippen i maj 2016 uppvisat en positiv trend. Den ledande indikatorn har däremot haft en svagt nedåtgående trend sedan april i år, vilket indikerar att landets ekonomi kan vara på väg att mattas.

Till skillnad från de tre föregående länderna uppvisade Mexikos ekonomi en negativ BNP-tillväxt andra kvartalet 2018. Landet har, likt Kanada, annars haft en stabil tillväxt i ekonomin sedan finanskrisen 2008 bortsett från några enstaka nedgångar, men tillväxttakten har generellt sett legat på en aningen högre nivå än Kanadas. Industriproduktionen i Mexiko hade en svagt positiv trend mellan 2013 och 2015 och har efter det legat stilla på en relativt konstant nivå fram till 2017. Under 2017 hade landet en liten svacka som i början av 2018 vände uppåt igen. Den ledande indikatorn har sedan starten av 2017 legat under 100 vilket kan vara en indikation på att Mexikos ekonomi är på väg in i en period av svagare tillväxt.

INTERNATIONELL UTBLICK

Arbetslöshet

I augusti låg arbetslösheten som andel av arbetskraften på 6,8 procent inom EU28. Detta är en minskning med 0,7 procentenheter jämfört med i augusti i fjol vilket tyder på att arbetsmarknaden i EU fortsätter att gå framåt. Tyskland har haft en positiv utveckling under en längre period och arbetslösheten är nu nere på 3,4 procent vilket innebär en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med augusti föregående år. Tysklands arbetslöshet är en av de lägsta i EU-området. I Frankrike låg arbetslösheten på 9,3 procent vilket var en ökning jämfört med månaden innan men en minskning jämfört med samma månad föregående år. Sverige uppvisade en ökning både på månads- och årsbasis och hade i augusti en arbetslöshet på 6,6 procent. Efter Grekland är det Spanien som har den högsta arbetslösheten inom EU, trots att landet har haft en stadigt nedåtgående trend sedan 2013 låg den i augusti på 15,2 procent. Den amerikanska arbetslösheten har uppvisat en stadigt nedåtgående trend i flera år och augusti 2018 var inget undantag då arbetslösheten uppgick till 3,7 procent vilket är en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med samma månad året innan.

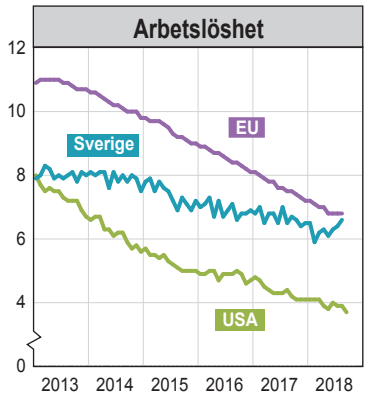

Arbetslöshet

	Avser månad	Procent av arbets-kraften	Förändr. från föregående månad	Förändr. från motsv mån föreg år
EU	aug	6,8	0,0	–0,7
Danmark	aug	4,9	–0,1	–0,8
Finland	aug	7,6	0,0	–0,8
Frankrike	aug	9,3	0,1	–0,2
Italien	aug	9,7	–0,5	–1,7
Spanien	aug	15,2	0,0	–1,6
Storbritannien	jun	4,0	0,1	–0,3
Sverige	aug	6,6	0,2	0,1
Tyskland	aug	3,4	0,0	–0,3
Norge	jul	4,0	0,1	–0,2
USA	sep	3,7	–0,2	–0,5
Japan	aug	2,4	–0,1	–0,4
OECD	aug	5,3	0,0	–0,4

Källa: OECD

EU-barometern

EU-kommissionens konjunkturbarometer sjönk för såväl EU som euroländerna i oktober och indikatorerna ligger nu på 110,4 respektive 109,8 jämfört med förra månadens 111,2 och 110,9. Det är tredje månaden i rad som EU uppvisar en nedgång medan euroländerna har haft en nedåtgående trend sedan årsskiftet. Detaljhandeln och industrin var de sektorer där konfidensnivån minskade kraftigast men även tjänstebranschen backade något i oktober. Konfidensnivån bland konsumenter och inom byggbranschen låg kvar på en relativt oförändrad nivå. De flesta större ekonomierna i euroområdet uppvisade en negativ utveckling den senaste månaden, endast Spanien hade en positiv utveckling. Sveriges indikator backade också i Oktober vilket innebär en nedgång för andra månaden i rad.

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU[1]	OECD
BNP[2]									
Förändr. föreg. kv.	%	0,1	0,3	0,4	0,8	0,5	1,0	0,5	0,7
Förändr. 4 kv.	%	0,5	2,5	1,2	2,4	1,9	2,9	2,1	2,5
Industriproduktion[3]									
Förändr. föreg. mån.	%	–4,5	0,2	0,3	1,3	–0,1	0,3	0,8	0,0
Förändr. 12 mån.	%	–3,9	2,2	1,4	2,4	–0,9	5,1	1,0	2,2
KPI[4]									
Förändr. föreg. mån.	%	–0,2	0,3	0,7	0,5	0,3	0,1	0,4	0,3
Förändr. 12 mån.	%	0,5	1,4	2,6	2,5	2,2	2,0	2,2	2,9
Arbetslöshet[5]	%	4,9	7,6	4,0	6,6	3,4	3,7	6,8	5,3
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	–0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	–0,2	0,0	0,0
Förändr. 12 månad	procentenheter	–0,8	–0,8	–0,3	0,1	–0,3	–0,5	–0,7	–0,4
Kort ränta[6]	%	–0,30	–0,32	0,80	–0,39	–0,32	2,35	–0,32	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,00	0,00	–0,01	–0,03	0,00	0,03	0,00	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	–0,01	0,01	0,49	0,03	0,01	1,03	0,01	..
Lång ränta[7]	%	0,37	0,66	1,52	0,60	0,37	3,00	1,17	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,04	0,10	0,21	0,08	0,08	0,11	0,02	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	–0,14	0,08	0,31	–0,02	0,02	0,80	0,11	..

1) EU28 men för kort och lång ränta avses euroområdet 2) Andra kvartalet 3) OECD juli, USA september, övriga augusti 4) Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) för EU-länderna. Storbritannien och OECD augusti, övriga september 5) Storbritannien juni, USA september, övriga augusti 6) Korta räntor avser 3-månaders interbankräntor enligt statistik från Eurostat. September 7) September
Källa: OECD, Eurostat

INTERNATIONELL UTBLICK

Konsekvenser av finanskrisen

Det har nu gått 10 år sedan världen drabbades av finanskrisen, den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen på 1930-talet. Den 3 oktober publicerade den internationella valutabanken, IMF, en rapport med fokus på finanskrisen och framför återhämtningen efter denna globala kris. IMF har i sin analys studerat 180 länder: avancerade ekonomier, tillväxtländer samt låginkomstländer och för alla dessa länder mätt konsekvenser av finanskrisen, exempelvis i form av BNP-tapp.

Utvecklingsländer och tillväxtländer står för en större andel av världsekonomin idag

Tio år efter krisens utbrott kan det konstateras att följderna på världsekonomin blev omfattande. Bland annat har medianstorleken på länders statsskuld ökat betydligt. Förhållandet mellan statsskuld och BNP har ökat från en mediankvot på 36 procent före krisen till 52 procent i nuläget. En annan konsekvens av krisen är att utvecklingsländer och tillväxtekonomier idag står för en större del av den globala ekonomin, mätt i köpparitetstermer. Dessa länders BNP-andel har ökat från 44 procent decenniet före krisen till att utgöra 60 procent 10 år efter krisen, vilket åtminstone delvis förklaras av en svag återhämtning i världens mer avancerade ekonomier.

Den minskade produktionsnivån har blivit bestående

För att se hur långvarig effekten efter finanskrisen blev på ekonomin har IMF jämfört det faktiska BNP-utfallet med den trendnivå som länderna hade före krisen. Länderna delades in i två stora urvalsgrupper: de länder som hade en bankkris 2007–08 och de länder som inte hade det. Det var 24 länder som hade en bankkris 2007–08 och av dessa var 18 avancerade ekonomier. Bland dem i bankkris-gruppen visar 85 procent fortfarande, 10 år efter utbrottet, en negativ avvikelse från trendnivån före 2009, d.v.s. att BNP är lägre än trenden före 2009 visade. Bland de länder som inte hade någon bankkris ligger BNP under trendnivån i 60 procent av alla ekonomier. En möjlig förklaring till att även länderna som inte hade någon bankkris drabbats i så stor omfattning är en svagare efterfrågan från handelspartners som hade en bankkris, vilket bidrog till en minskad investeringsnivå och kapitalunderskott. Detta är ett av de viktigaste resultaten i rapporten; att den minskade produktionsnivån verkar ha blivit bestående och inte begränsad endast till de länder som hade en bankkris 2007–2008.

All nedgång inte en följd av finanskrisen

Efter finanskrisen sjönk BNP 2009 i 91 länder, vilket motsvarar två tredjedelar av global BNP mätt i köpkraftsparitetstermer. Hela nedgången beror dock inte uteslutande på finanskrisen utan landpecifika förändringar kan också ha påverkat produktionsnivån. Detta var fallet i världens två största ekonomier, USA och Kina. USA hade haft en hög tillväxt som en följd av IT-revolutionen, men effekten av denna hade börjat mattas av och produktionstillväxten hade börjat sakta in redan före 2008. Kina hade en väldigt snabb tillväxt under ett antal år, vilket var en catch-up effekt. Kinas ekonomi har nu gått in i en fas av en något långsammare, men kanske mer hållbar tillväxt, vilket är en generell förändring av tillväxttakten snarare än en följd av finanskrisen.

Den ekonomiska politiken före och efter krisen hade stor effekt

Den ekonomiska politik som fördes innan och strax efter krisen var betydelsefull och påverkade hur mycket produktionsnivån varierade i olika länder. Rapporten lyfter fram vikten av att ha en effektiv övervakning av det finansiella systemet. Länder som var finansiellt svaga och sårbara åren före krisen drabbades av större BNP-nedgång medan länder med en strikt bankreglering åren före finanskrisen associeras med en lägre sannolikhet av bankkris 2007-08. Flexibel valutakurs hade också en positiv effekt och begränsade produktionsförlusten.

Flera länder tog till åtgärder som aldrig tidigare förekommit för att stödja ekonomin efter krisen, till exempel garantier och kapitalinjektioner. Dessa hjälpte till att motverka produktionsförluster.

Lägre fertilitet efter krisen

Förutom rent ekonomiska följdverkningar har finanskrisen påverkat bland annat fertiliteten. Decenniet innan finanskrisen steg fertiliteten i många avancerade ekonomier, men föll sedan efter finanskrisens utbrott 2008. I USA sjönk antalet födslar per kvinna från toppnivån 2,1 år 2007 till 1,8 födslar år 2016. I Europa slog krisen hårt mot länder som Grekland och Spanien, där antalet födslar sjönk från 1,5 till 1,3 mellan 2007 och 2016. Fertiliteten påverkades negativt av flera faktorer där förlust av arbete hade störst påverkan.

SVENSKA EKONOMISKA INDIKATORER

	Enhet	Basår	Senaste uppgift		Förändring i procent från föreg. månad/ period		Förändring i procent från samma månad/ period föreg. år	
Ekonomi, allmänt								
BNP	volym	2015=100	2 kv	107,3 [1]	0,8	[1]	3,0	
Fast bruttoinvestering	volym	2015=100	2 kv	114,0 [1]	–0,5	[1]	4,3	
Hushållens konsumtion	volym	2015=100	2 kv	107,5 [1]	0,9	[1]	2,7	
Lägenheter, påbörjade, nya	1 000-tal		2 kv	16,4			–8	
			1–2 kv	31,0			–10	
Näringslivet								
Näringslivets produktion	volym	2015=100	aug	100,5	0	[1]	2	
			jan–aug	106,8			3	
Industriproduktion	volym	2015=100	aug	95,6	1	[1]	3	
			jan–aug	108,1			4	
Industrins orderingång	volym	2015=100	aug	95,5	–5	[1]	2	
			jan–aug	105,2			2	
Industrins kapacitetsutnyttjande	%		2 kv	90,9 [1]	0,6	[1][2]	0,2	[2]
Industrins investeringar	mdr kr		2 kv	47,0			11	
Tjänsteproduktion	volym	2015=100	aug	104,5	1		3	
			jan–aug	106,9			3	
Utrikeshandel								
Varuexport	mdr kr		sep	122,3	0	[1]	9	
			jan–sep	1 056,4			10	
Varuimport	mdr kr		sep	120,9	0	[1]	10	
			jan–sep	1 079,8			12	
Handelsnetto	mdr kr		sep	1,4				
			jan–sep	–23,4				
Bytesbalans	mdr kr		2 kv	10,0				
			1–2 kv	27,6				
Konsumtion								
Detaljhandelns försäljning	volym	2015=100	sep	107,6 [1]	0,5	[1]	2,1	
			jan–sep				1,6	
Hushållens konsumtionsindikator	volym	2010=100	aug	117,4 [1]	1,5	[1]	0,3	
			jan–aug				1,3	
Personbilsregistreringar, nya	st		sep	19 886			–39	
			jan–sep	291 636			0	
Consumer Confidence Indicator [3]		medelv=100	okt	99,5 [4]	103,5	[4]	106,5	[4]
Priser								
Konsumentprisindex		1980=100	sep	331,1	0,5		2,3	
Konsumentprisindex, fast ränta		1987=100	sep	216,8	0,5		2,5	
Producentprisindex		2015=100	sep	113,8	1,2		10,1	
Exportprisindex		2015=100	sep	115,8	1,7		13,4	
Importprisindex		2015=100	sep	117,3	2,9		15,2	
Prisindex för inhemsk tillgång		2015=100	sep	114,7	1,8		11,1	
Hemmamarknadsprisindex		2015=100	sep	111,8	0,6		7,0	
Arbetsmarknad, löner								
Sysselsatta 15–74 år	1 000-tal		sep	5 119			1,3	
Arbetslösa 15–74 år	1 000-tal		sep	330			–0,7	
därav heltidsstuderande	1 000-tal		sep	103			11,9	
Arbetade timmar	10 000-tal		sep	17 340			0,6	
Lediga platser, nyanmälda	1 000-tal		sep	90			–11,7	
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		2008 jan=100	aug	126,6			2,3	
Timlön, industriarbetare	kr		aug	180,4			1,7	
Finansmarknad								
Utlåning till hushåll [5]	mdr kr		sep	3 963			5,9	
Utlåning till icke-finansiella företag [5]	mdr kr		sep	2 298			7,0	
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		okt	0,67	0,07	[2]	0,16	[2]
Kort ränta, 3-mån statsskuldväxlar	%		okt	–0,70	0,03	[2]	–0,02	[2]
Statsskuldens månadsförändring	mdr kr		sep	3,1				
Valutakurs, TCW-index	18 nov 1992=100		31 okt	141,3	1,1		7,1	

1) Säsongrensade tal 2) Procentenheter 3) Hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin 4) Index för resp period 5) Från monetära finansinstitut

Utges av Statistiska centralbyrån, avd för nationalräkenskaper,
Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 010-479 40 00
Ansvarig utgivare: Elisabeth Hopkins
Redaktörer: Mats Haglund
Layout: Monica Andersson

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

ISSN 1653-9435
URN:NBN:SE:SCB-2018-A06TI1810_pdf (pdf)